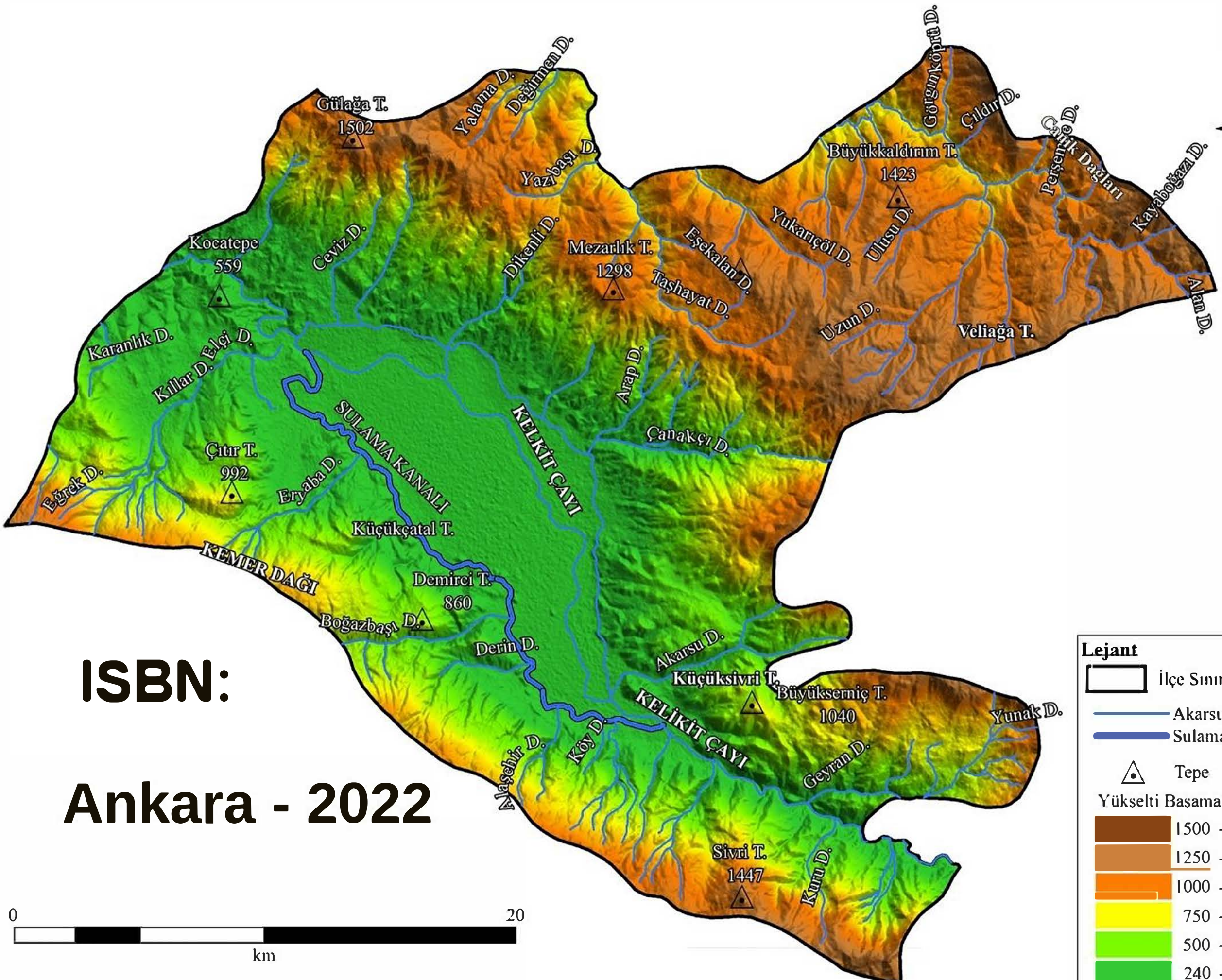

ULUSLARARASI TÜRK TARİHİ
VE NİKSAR
SEMPOZYUMU
28-30 EKİM 2022
TOKAT - NİKSAR

ÖZET BİLDİRİ
KİTABI

EDT. DOÇ. DR.
OSMAN KUBILAY GÜL

**ULUSLARARAS
I TÜRK TARİHİ
VE
NİKSAR
SEMPOZYUMU
ÖZET BİLDİRİ
KİTABI**

(28-30 Ekim 2022- Tokat – Niksar)

Edt. Doç. Dr. Osman Kubilay GÜL

ISBN:

Ankara - 2022

İÇİNDEKİLER

Prof. Dr. Necati DEMİR

Dânişmendlilerin Kökeni ve Ataları	7
<i>Dr. Öğr. Üyesi Abdulkadir ERGÜN - Doç. Dr. Selman ABLAK</i>	
Niksar (Tokat) İlçesi'nin Eğitim Coğrafyası	9
<i>Dr. Öğr. Üyesi Abdulkadir ERGÜN - Doç. Dr. Erkan YEŞİLTAŞ</i>	
Yerel Coğrafya Öğretiminde Cbs: Niksar (Tokat) Örneği	11
<i>Şehir Tarihçisi Danişmend Hüseyin ŞAHİN</i>	
Ortaçağın Aydınlik Yüzü Danişmendliler.....	13
<i>Öğretmen Ekrem Burak BALBAY - Doç. Dr. Eyüp SEVİMLİ</i>	
Niksar Kırkkızlar Kümbetinde Yer Alan Geometrik Unsurların İncelenmesi: Bir Etnomatematik Örneği.....	17
<i>Dr. Öğr. Üyesi Fatih KARTAL</i>	
Niksar İlçesi'nin İklim Özellikleri.....	21
<i>Öğr. Gör. Gökhan HAMZAÇEBİ</i>	
Kültürel Bağlamda Niksar.....	25
<i>Prof. Dr. Recep CENGİZ - Prof. Dr. Mehmet Yavuz ERLER</i>	
Başçiftlik; Xvi. Yüzyılda Sosyal Hayat	27
<i>Prof. Dr. Bülent AKSOY - İbrahim HİMMETOĞLU</i>	
Dünya'nın Şekli ve Hareketleri Konusunun Hologram Tasarımları İle İşlenmesinin Kalıcı Öğrenmeye Etkisi.....	29
<i>Öğr. Gör. Gülşah ŞEKER</i>	
Tokat Yöresine Ait Geleneksel Çocuk Oyunlarının Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Yer Alan Değerler Bakımından İncelenmesi .	31
<i>Doktorant Nagihan EVCİ</i>	

Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarında Yer Alan Okuma Metinlerinin
Değerler Yönüyle İncelenmesi 33

Arş. Gör. Arzu CANTÜRK

Yurtdışında Yaşayan Türk Çocuklarına Yönelik Hazırlanan Türkçe ve
Türk Kültürü Ders Kitaplarında Tarihi Şahsiyetler 37

Arş. Gör. Muhammed ÖZDEN

Sosyal Bilgiler Eğitimi Alanında Özel Gereksinimli Bireyler Üzerine
Yapılan Çalışmaların İncelenmesi 41

Emine ÖZER

2018 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında Yenilikçi Düşünme
ve Yaratıcı Düşünme Becerisinin Yeri 43

Dr. Öğr. Üyesi Fatih KARTAL

Soğuk Çermik (Sivas) Havzasının Doğal Coğrafya Özellikleri 47

Dr. Öğr. Üyesi Adem ARSLAN

Çocuğun Dünyasında Aile 49

Dr. Merve ŞEPİTCİ SARIBAŞ

Annelere ve Çocuklara Salname Işığında Dönemin Annelerinin
Benimsemeleri Gereken İlkeler 51

Doç. Dr. Hatice DEĞİRMENCİ GÜNDOĞMUŞ - Doç. Dr. Aybala ÇAYIR

Çocuğun Okuryazarlık Becerilerinin Geliştirilmesinde Ailenin Rolü 53

Uzman Öğretmen Ümit ÇİFTBAŞ

Masalların Türkçe Öğretimindeki Yeri ve İlköğretim Türkçe Ders
Kitaplarında Kullanımı 57

Öğr. Gör. Dr. Hande ÜNVER ÖZDOĞAN

Dede Korkut Hikâyelerinde Uzam Kodlayıcı Ekler ve İşlevleri 59

Dr. Ramazan ERYILMAZ - Dr. Zeynep EKİNCİ

İki Dilli Türk Çocuklarına Yönelik Çalışmaların Meta Analizi 63

Dr. Dilan KALAYCI ALAS

Ağız Çalışmalarında Bir Literatür Karşılaştırması: Tokat ve Kıbrıs Ağız Örnekleri	67
<i>Doç. Dr. Aybala ÇAYIR - Doç. Dr. Hatice DEĞİRMENCİ GÜNDOĞMUŞ</i>	
Disleksi (Okuma Güçlüğü).....	69
<i>Dr. Neslihan KARACAN</i>	
Çok Anlamlılık ve Söz İçi Karşıtlık Bakımından “Şimden Gerü” Yapısı	71
<i>Dr. Pınar ÇAKIR</i>	
Erdem Kaya’nın “Sevgiye Ceza” Romanı Üzerine Bir İnceleme	75
<i>Dr. Tuğba TEKE</i>	
Anadolu Efsanelerine Yansıyan Hayvan Motifleri.....	77
<i>Dissertant Rəxşanə BABAZADƏ</i>	
Eyni Kök – Fərqli Mənalər.....	79
<i>Dr. Öğr. Üyesi Ömer GÜVEN</i>	
Şemseddin Sivasî’nin Mevlid Adlı Eserinde Arkaik Unsurlar	83
<i>Dr. Aysel AHMEDOVA</i>	
Silius Italicus’un <i>Punica</i> ’sı ve Troya.....	87
<i>Dr. Öğr. Üyesi Adem UZUN</i>	
Sivas’ta Kadim Bir Türkmen Topluluğu: İlbeyliler (Elbeyliler)	91
<i>Doç. Dr. Osman Kubilay GÜL - Öğr. Gör. Selin Asya YAŞAR</i>	
1939 Yılında Cumhuriyet Halk Partisi Tarafından Halkevleri Mensupları Arasında Düzenlenen “Memleket Küçük Hikayeleri” Yarışması Üzerine Bir Değerlendirme.....	93
<i>Dr. Topçugül NARMAMATOVA</i>	
Sovyet Dönemi Kırgız Basınında Türkiye ve Orta Asya Ülkelerinin Yansıtılması (Erkin Too Gazetesi 1924-1930 Yy.)	97

Doç. Dr. Mehmet Akif KORKMAZ

Doğal Jeolojik Mirasa Dayalı Sürdürülebilir Turizm Potansiyeli Olarak
Giresun Jeositlerine Dair Bir Rehber Çalışması 101

Dr. Öğr. Üyesi Murat SARIBAŞ

Oğuz Kağan'ın Karakter Özelliklerinin 21. Yüzyıl Becerileri
Bakımından İncelenmesi 105

Doç. Dr. Onur TAYDAŞ

“Popüler Kültür” Bağlamında 2000-2022 Yılları Arasında Gerçekleşen
“Yeni” Toplumsal Hareketler Üzerine Bir Değerlendirme 107

DÂNİŞMENDLİLERİN KÖKENİ VE ATALARI

The Origin and Ancestors of the Danishmendians

Prof. Dr. Necati DEMİR

Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi

necatidemir@gazi.edu.tr, ORCID: 0000-0003-0762-410X

ÖZET

Danişmendlilerin kökeni ve ataları hakkında pek çok araştırmacı emek harcamıştır. Fakat hala onların kökenleri ve ataları konusunda sağlam bilgilere ulaşılabilmiş değildir. Çünkü onların yaşadığı dönemler ile ilgili yazılı kaynaklar son derece sınırlıdır. Yazılan kaynakların büyük bir kısmı da günümüze ulaşamamıştır. Biz bu durumu dikkate alarak eldeki mevcut bilgileri esas alarak alan araştırmalarına başladık. Onlar hakkında kaynakların bahsettiği ilk mekan Buhara'dır. Oğuz Yabgu Devleti 11. yüzyıldın başlarında parçalanmış, Selçuklu ailesi Buharaya taşınmıştır. Danişmendli Ailesi'nin de onlarla birlikte Buhara'ya gittiği, daha sonra yine onlarla birlikte Horasan'a taşındığı anlaşılmaktadır. Danişmend Gazi'nin Babası *Dânişmend Ali Taylu* Buhara'dan sonra İsfahan'a yerleşmiştir. Oğlu Danişmend Ahmed'i burada yetiştirmiş, hayata hazırlamıştır. Danişmend Ahmed, önce Azerbaycan'a daha sonra da Malazgirt'e gelmiştir. Sultan Alparslan'ın yanında seferlere katılmış. 1080 yılından sonra da Anadolu'nundoğusunu fethedip Danişmendli Devleti'ni kurmuştur. Tarihe de adı Melik Danişmend Ahmed Gazi olarak geçmiştir. Biz bildirimizde Danişmendli Devleti'ni kuran ailenin kökeni ve atalarını tanıtmaya çalışacağız.

Anahtar sözcükler: Türk tarihi, Danişmendli Devleti, Niksar.

Abstract

Many researchers have spent a lot of effort on the origin and ancestors of the Danishmen. However, it is still not possible to reach correct information about their origins and ancestors. Because the written sources about the periods in which they lived are extremely limited. Most of the written sources have also not survived to the present day.

Taking this situation into account, we started field research based on the available information at hand. The first place mentioned by sources about them is Bukhara. Oguz Yabgu State 11. it was torn apart at the beginning of the century, and the Seljuk family moved to Bukhara. It is understood that the Danishmendli Family went to Bukhara with them, and then moved to Khorasan together with them. Daniishmend Gazi's father, Daniishmend Ali Taylu, settled in Isfahan after Bukhara. He raised his son Danishmend Ahmed here and prepared him for life. Danishmend Ahmed first came to Azerbaijan, and then to Manzikert. He participated in expeditions alongside Sultan Alparslan. after 1080, he conquered the East of Anatolia and established the Danişmendli State. His name was also mentioned in history as Melik Danishmend Ahmed Gazi. We will try to introduce the origin and ancestors of the family that founded the Danişmedli State in our notification.

Keywords: Turkish history, Danishmendli State, Niksar.

NİKSAR (TOKAT) İLÇESİ'NİN EĞİTİM COĞRAFYASI

Educational Geography of Niksar (Tokat) Province

Dr. Öğretim Üyesi Abdulkadir ERGÜN

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi

anadolucografya1@gmail.com; ORCID ID: 0000-0003-1753-0131

ÖZET

Bir yörenin nüfusuna ait niteliklerin bilinmesi o yörede yaşayan nüfusu tanıma ve buna göre planlamalar yapmak adına önem taşımaktadır. Bu niteliklerden birisi de nüfusun eğitim durumu olup, bu kavram genellikle bir nüfus kitlesi içerisinde yer alan 6 yaş ve üzeri nüfus içerisinde okuma yazma bilen ve bilmeyen nüfusu ifade eder. Eğitilmiş bir nüfus kitlesinin varlığı yerleşmelerin ekonomik ve kültürel yönden gelişmesinde önemli rol oynayan unsurlardan bir tanesidir. Bu nedenle bir yerin nüfusunun eğitim durumunun bilinmesi ve bununla ilgili olarak doğru analizlerin yapılması oldukça önem arz etmektedir. Bu çalışmada Niksar İlçesi'nde nüfusun eğitim durumunun çeşitli yönleriyle analiz edilmesi amaçlanmıştır. Nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi ile yapılan bu çalışmada TÜİK ve Niksar İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nden elde edilen veriler belirlenen amaçlar doğrultusunda tablo ve grafiklere dönüştürülerek yorumlanmıştır. Elde edilen bulgulara göre Niksar İlçesi'nde 6 yaş ve üzeri toplam nüfus içerisinde okuma yazma bilenlerin oranı % 97,9, bilmeyenlerin oranı % 2,1'dir. Yine 6 yaş üzeri okuma yazma bilen toplam nüfus içerisinde erkek nüfus oranı kadın nüfus oranından fazla, okuma yazma bilmeyen toplam nüfus içerisinde ise kadın nüfusu erkek nüfusundan fazladır. Bu sonuçlara göre Niksar İlçesi'nde okuma yazma bilen ve bilmeyenlerin oranı Türkiye ortalamasına yakındır. Cinsiyete göre ise Niksar İlçesi'nde erkek ve kadın nüfus içerisinde okuma yazma bilenlerin oranı Türkiye ortalamasına yakın iken, okuma yazma bilmeyen erkek nüfus oranı Türkiye ortalamasının üstünde, kadın nüfus oranı ise Türkiye ortalamasının altındadır. Bitirilen okul düzeyine göre ise hem erkek hem de kadın nüfus içerisinde diğer eğitim kademelerine göre ilkokulu tamamlayanların oranı daha fazladır.

Anahtar Kelimeler: Niksar, nüfus, eğitim coğrafyası, okur-yazar nüfus.

Abstract

The knowledge of the characteristics of the population of a region is important for recognizing the population living in that region and making plans accordingly. One of these qualities is the educational status of the population, and this concept generally refers to the literate and illiterate population among the population aged 6 and over in a population mass. The existence of an educated population is one of the factors that play an important role in the economic and cultural development of settlements. For this reason, it is very important to know the educational status of the population of a place and to make accurate analyzes about it. In this study, it is aimed to analyze the educational status of the population in Niksar District in various aspects. Using document analysis, which is one of the qualitative research methods, the data obtained from Turkish Statistical Institute (TSI) and Niksar District Directorate of National Education were transformed into tables and graphs and interpreted in line with the determined objectives. According to the findings obtained, the rate of those who are literate in the total population aged 6 years and over in Niksar District is 97,9% and the rate of those who are illiterate is 2,1%. Again, among the total population aged 6 years and over who are literate, the proportion of male population is higher than the proportion of female population, and among the total population who are illiterate, the proportion of female population is higher than the proportion of male population. Based on these results, the ratio of literate and illiterate population in Niksar District is close to the average of Turkey. Regarding gender, while the proportion of literate and illiterate male and female population in Niksar District is close to the average of Turkey, the proportion of illiterate male population is above the average of Turkey and the proportion of illiterate female population is below the average of Turkey. According to the level of schooling completed, the proportion of those who completed primary school is higher in both male and female population compared to other levels of education.

Key Words: Niksar, population, geography of education, literate population.

YEREL COĞRAFYA ÖĞRETİMİNDE CBS: NIKSAR (TOKAT) ÖRNEĞİ

Gis In Local Geography Teaching: Niksar (Tokat) Case

Dr. Öğretim Üyesi Abdulkadir ERGÜN,

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi

anadolucografya@gmail.com; ORCID ID: 0000-0003-1753-0131

ÖZET

Günümüz dünyasında bilginin giderek artması ve kolay ulaşılabilir bir duruma gelmesi bilgilerin bir arada ve ihtiyaca göre sınıflandırılmasında, analiz ve sentezinin yapılmasında, yorumlanmasında farklı teknoloji veya programların kullanımını zorunlu hale getirmiştir. Bu nedenle her bilim dalı veya kurumlar kendi ihtiyaçları doğrultusunda bu teknolojileri kullanarak bilgiyi işlemektedirler. Günümüzde özellikle mekâna bağlı bilgilerin derlenip analiz ve sentezlerinin yapılmasında kullanılan teknolojilerden biri de Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS)'dir. Her türlü mekânsal veriyi analiz edebilmesi sebebiyle CBS günümüzde pek çok alanda kullanılmakta olup, bu alanlardan biri de eğitimidir. CBS'nin özellikle bir mekân bilimi olan coğrafya araştırmaları ve öğretiminde kullanımı oldukça önem arz etmektedir. Bu çalışmada Niksar ilçesi örneğinden yola çıkılarak yerel coğrafya öğretiminde CBS'nin kullanımı amaçlanmıştır. Yerel coğrafya öğretiminde CBS'nin kullanımını amaçlayan bu araştırmada Niksar ilçesine ait lokasyon, nüfus, topografya, eğitim ve bakı haritaları oluşturularak ilçeye ait fiziki coğrafya özelliklerinin öğretimi ile fiziki coğrafya özelliklerinin nüfus ve yerleşmelerin dağılışı üzerindeki etkisi açıklanmaya çalışılmıştır. Bu amaçla 1/100.000 ölçekli topografya haritalarından yararlanılarak çalışma haritalarının üretilmesi için MapInfo Pro 2019.3 CBS yazılımı kullanılarak sayısallaştırma ve sınıflandırma işlemleri yapılmış, örnek olarak seçilen alana ait nüfus verileri TÜİK 2021 verilerinden alınmıştır. Üretilen bu haritalardan yerel coğrafya öğretiminde ne şekilde yararlanılacağı ile ilgili etkinliklere yer verilmiş, çalışma sonunda yerel coğrafya öğretiminde CBS'den başka ne şekilde yararlanılacağı ile ilgili öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Yerel Coğrafya, Coğrafi Bilgi Sistemleri, Coğrafya öğretimi, Niksar.

Abstract

In today's world, the gradual increase and easy accessibility of information has made it necessary to use different technologies or programs in the classification, analysis, synthesis and interpretation of information together and according to the needs. For this reason, each discipline or institution processes information by using these technologies in line with their own needs. Today, one of the technologies used especially in the compilation, analysis and synthesis of spatial information is Geographic Information Systems (GIS). Due to its ability to analyze all kinds of spatial data, GIS is used in many fields today, and one of these fields is education. The use of GIS, especially in geography research and teaching, which is a spatial science, is of great importance. This study aims to use GIS in teaching local geography based on the Niksar district case. In this research aiming to use GIS in teaching local geography, location, population, topography, slope and aspect maps of Niksar district were created and the teaching of physical geography features of the district and the effect of physical geography features on the distribution of population and settlements were tried to be explained. For this purpose, digitization and classification processes were carried out using MapInfo Pro 2019.3 GIS software to produce study maps using 1/100.000 scale topography maps, and population data for the area selected as an example were taken from Turkish Statistical Institution 2021 data. Activities on how to utilize these produced maps in local geography teaching were included, and at the end of the study, suggestions on how else to benefit from GIS in local geography teaching were presented.

Key Words: Local Geography, Geographical Information Systems, Geography teaching, Niksar.

ORTAÇAĞIN AYDINLIK YÜZÜ DANIŞMENDLİLER

The Bright Face of The Medievals Danismendies

Şehir Tarihçisi Danişmend Hüseyin ŞAHİN

Niksar Belediyesi

vakainusivt@gmail.com

ÖZET

Malazgirt Savaşının ardından Anadolu'da gelişen gaza ve fütihat hareketinin kuşkusuz en önemli aktörleri Danişmend'lilerdir. Büyük Selçuklu İmparatorluğunun yükselişi aynı zamanda Anadolu topraklarının da Türkmen beyleri tarafından vatan yapılması paralellik göstermektedir. Tarih sahnesi çıkışlarından itibaren günümüze kadar uzanan, sosyal ve kültürel olarak hala varlıklarını sürdürmeyi başarmış, Ortaçağın karanlık olarak nitelendirildiği bir dönemde öne çıkmışlardır. Mimari, siyasi, ekonomik, bilimsel ve toplumsal birçok konuda kendilerinden bahsedilmeye devam edilmektedir.

Danişmend'li Devleti Tarihi Büyük Selçuklu İmparatorluğu ve Anadolu Selçuklu Devleti tarihi arasına sıkışmıştır. Danişmend'li Sultanı Emir Gazi (1104-1135)'ye kadar olan kısım, Danişmend'li hükümdarlarının Melik, Gazi ve Danişmend unvanlarını kullanması nedeniyle dönem kaynaklarında hangi Danişmend beyinden bahsedildiği konusunda karmaşaya sebep olmuştur. Benzerlikler bilim adamları arasında birtakım farklı görüşlerin ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Bu makalede hanedanın Anadolu Türk, İslam ve Bilim tarihine katkılarından bahsedilerek yeni bir pencere açılması sağlanacaktır. Danişmend'li Devleti Tarihinin günümüze izdüşümünden kısaca bahsedilecektir. Danişmend'li Devleti dönemi itibari ile en özgün yapılanma ve kültürel mirasa sahiptir. Bu farklılıkları özel olarak çalışılması, Türk tarihi açısından önemlidir.

Danişmend Melik Ahmet Gazi (?-1105?) Devletin kurucusu olmasının yanı sıra, Türk İslam Destan geleneğinin en önemli özgün halkası Danişmend Gazi Destanının başkahramanıdır. Anadolu'da bıraktığı etkiler o kadar derin ve anlamlıdır ki bugün binlerce ziyaretçisinin

olması bu büyük devlet adamının önemini ve anlatımını zaruri kılmaktadır.

Danışmend'liler; Anadolu'nun ilk Türk eğitim merkezini inşa edilmesi, Anadolu'ya Türkmen ailelerinin iskânı Tekke ve zaviyelerin ilk örneklerini ortaya çıkarılması, Anadolu İslam anlayışının kuvvetlendirilmesine katkı sağlanması, ilk yazılı eserleri buldukları coğrafyada telif edip, Türk İslam tarihine büyük hizmetler yapması bakımından Anadolu Türk tarihi açısından önemli bir yere konumlanmaktadır.

Bu çalışma ile Ortaçağ karanlığının aydınlık yüzü Danışmend'lilerin döneme katkıları ve günümüze uzanan çok katmanlı kültürel birikiminden bahsedilecektir.

Anahtar Kelimeler: Danışmend, Ortaçağ, Niksar, Ahmet Gazi, Yağlıbasan, Yağlıbasan Medresesi, Danışmendname, Keşfü'l Akabe

Abstract

Undoubtedly, the most important actors of the gas and conquest movement that developed in Anatolia after the Battle of Manzikert were the Danismends. The rise of the Great Seljuk Empire also parallels the making of Anatolian lands as a homeland by the Turkmen lords. They have been able to continue their existence socially and culturally, dating back to the present day from their emergence on the stage of history, and came to the fore in a period when the Middle Ages were characterized as darkness. They continue to be mentioned in many architectural, political, economic, scientific and social issues.

The History of the Danishmend State is stuck between the history of the Great Seljuk Empire and the Anatolian Seljuk State. The part up to the Danishmend Sultan Emir Gazi (1104-1135) caused confusion about which Danishmend bey was mentioned in the sources of the period because the Danishmend rulers used the titles of Melik, Gazi and Danishmend. Similarities have led to the emergence of some different opinions among scientists. In this article, a new window will be opened by mentioning the contributions of the dynasty to Anatolian Turkish, Islamic and Science history. The projection of the History of the Danishmend State to the present will be briefly mentioned. Danishmend

State has the most original structure and cultural heritage as of its period. Studying these differences specifically is important for Turkish history.

In addition to being the founder of the state, Danishmend Melik Ahmet Gazi (?-1105?) is the protagonist of the Danishmend Gazi Epic, the most important original link of the Turkish-Islamic Epic tradition. The effects he left in Anatolia are so deep and meaningful that the fact that he has thousands of visitors today necessitates the importance and expression of this great statesman.

Danishmend people; It is in terms of Anatolian Turkish history in terms of constructing the first Turkish education center in Anatolia, the settlement of Turkmen families in Anatolia, revealing the first examples of lodges and zawiya, contributing to the strengthening of the Anatolian Islamic understanding, copyrighting the first written works in the geography where they are located, and rendering great services to Turkish Islamic history. is located in an important place.

In this study, the contribution of the Danishmends, the bright side of the medieval darkness, to the period and their multi-layered cultural accumulation reaching today will be mentioned.

Keywords: Danishmend, Medieval, Niksar, Ahmet Gazi, Yağlıbasan, Yağlıbasan Madrasa, Danishmendname, Keşfü'l Akabe

**NİKSAR KIRKKIZLAR KÜMBETİNDE YER ALAN
GEOMETRİK UNSURLARIN İNCELENMESİ: BİR
ETNOMATEMATİK ÖRNEĞİ**

**Examination of Geometric Features in The Niksar Kırkkızlar
Domb: An Ethnomathematics Example**

Öğretmen Ekrem Burak BALBAY

Tokat GOP Üniversitesi,

ekremburak.balbay8420@gop.edu.tr

Doç. Dr. Eyüp SEVİMLİ

İstanbul Medeniyet Üniversitesi,

eyup.sevimli@medeniyet.org.tr

ÖZET

Mimari eserler toplumun sosyal yaşantıları, tarihi ve kültürel birikimleri, tutum ve inançlarından etkilenecek sonraki kuşaklara aktarılan anıtsal izlerdir. Toplumsal özelliklerin sonraki kuşaklara aktarılmasında matematikten yoğun bir şekilde faydalanılmaktadır. Matematik ve kültürün ortak merkezli hareketi etnomatematik teriminin ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Bu çalışmanın amacı Anadolu Selçuklu Devleti döneminde inşa edilen kümbetlerde yer alan geometrik unsurları inceleyerek, dönemin matematiksel anlayışına ait bilgi sunmaktır. Bu amaçla çalışma Tokat'ın Niksar ilçesinde yer alan Kırkkızlar Kümbeti ile sınırlandırılmıştır. Etnografik yaklaşım modellerinden keşif araştırma yöntemi ile yürütülen çalışmada Kırkkızlar Kümbeti yerinde fotoğraflanmış, önceki arşiv kayıtları ile karşılaştırmalar yapılmıştır. Türk mimari eserlerinde yer alan geometrik öğelerle ilgili alan yazın taraması yapılarak veri güvenilirliğinin yükseltilmesi amaçlanmıştır. Geometrik unsurlar değerlendirilirken uzman görüşü alınmıştır. Eserde beşgen, altıgen sekizgen gibi düzgün çokgenler; düzgün çokgenlerden elde edilen yıldızlı örnekleri; prizma, piramit ve konikler; tromp örneği ve Oz damgası gibi geometrik öğelerin kullanıldığı görülmüştür. Kümbet yapısında İslamiyet Öncesi Türk mezar geleneğinden etkilendiği görülmektedir. Kurganlara benzer şekilde mezar odası bulunan yapıda üst kata geçişte günümüzde yıkıldığı öğrenilen tromptan faydalanılmıştır. Sekizgen piramidal bir çatı ile kaplı olması eski Türklere ait çadır geleneğine ait bir yansıma olarak düşünülebilir.

Selçuklu kümbet mimarisinin tipik bir örneği olan yapı Osmanlı mimarisi ile karşılaştırıldığında oval şekillerin ve yıldızların daha basit düzeyde kullanıldığı görülmektedir. Dış cephe süslemeleri yansıma, öteleme ve dönme hareketleri, eş açılar ve çember gibi geometrik öğelerden faydalanılarak oluşturulmuştur. Eserin geometrik unsurları Selçuklu Döneminde geometriye verilen önemi göstermektedir. Gelecek araştırmalarda Anadolu mimarisindeki diğer etnomatematik unsurların değerlendirilerek günümüz mimarisine ve toplumsal hayatına etkisi araştırılabilir.

Anahtar Kelimeler: Etnomatematik, Anadolu Selçuklu Devleti, Geometrik öğe

Abstract

Architectural works are monumental traces that are transferred to the next generations by being influenced by the social life, historical and cultural accumulation, attitudes and beliefs of the society. Mathematics is used extensively in transferring social characteristics to the next generations. The concentric movement of mathematics and culture caused to emerge ethnomathematic term. The aim of this study is to present information about the mathematical understanding of the period by examining the geometric elements in the cupolas built during the Anatolian Seljuk State. For that purpose, the study is restricted to Kırkkızlar Vault in Niksar district of Tokat. In the study conducted with the exploratory research method of the ethnographic approach models, Kırkkızlar Vault was photographed in site and comparisons were made with previous archive records. It is aimed to increase data reliability by scanning the literature on geometric elements in Turkish architectural works. Expert opinion was taken while evaluating the geometrical elements. It was observed that geometric elements, such as the tromp sample and Oz stam, regular polygons such as pentagon, hexagon and octagon; stellar samples obtained from regular polygons; prism, pyramid and cones, were used. It is seen that the structure of the cupola was influenced by the pre-Islamic Turkish burial tradition. The squinch, which is learned to have been destroyed today, was used in the transition to the upper floor in the building which has a burial chamber similar to the kurgans. The fact that it is covered with an octogonal

pyramidal roof can be considered as a reflection of the tent tradition of ancient Turks. When the building, which is a typical example of Seljuk cupola architecture, is compared with the Ottoman architecture, it is seen that oval shapes and stars are used more simply. Exterior decorations were created by using geometric elements such as reflection, translational and rotational movements, equilateral angles and circles. The geometrical elements of the work show the importance given to geometry in the Seljuk Period. In future researchs, the effects of today's architecture and social life by the evaluated other ethnomathematic elements in Anatolian architecture can be investigated.

Keywords: Ethnomathematics, Anatolian Seljuk State, Geometric element

NİKSAR İLÇESİ'NİN İKLİM ÖZELLİKLERİ

Climate Characteristics of Niksar District

Dr. Öğr. Üyesi Fatih KARTAL

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi

fatihkartal.58@hotmail.com, ORCID: 0000-0001-9266-5007

ÖZET

Coğrafyanın bölümlerinden olan fiziki coğrafyanın en önemli alt bilim dallarından birisi de klimatolojidir. İklim verilerini toplayarak analiz ve değerlendirmeler yapan bu dal geçmişten günümüze kadar dünyada gerçekleşmiş olan iklimsel değişikliklerin açıklanmasında ve geleceğe dair önemli planlamaların yapılmasında büyük önem taşımaktadır. Bu bağlamda araştırma Tokat'ın Niksar İlçesi'nin iklimsel verilerini ortaya koymak ve değerleri analiz etmek amacıyla yapılmıştır. Niksar Karadeniz Bölgesinin Orta Karadeniz Bölümü'nün iç kesimlerinde Tokat iline bağlı bir ilçe olup, iklim olarak Karadeniz iklimiyle Karasal iklim arasında geçiş özelliği göstermektedir. Çalışma alanının iklim özelliklerine bakıldığında makro ve mikro kökenli çevresel koşulların yörenin iklimi üzerinde etkili olduğu görülmektedir. Makro kökenli olarak Niksar ilçesini yazın güney sektörlü Basra kökenli Kontinental Tropikal (cT) hava kütleleriyle kışın kuzey kaynaklı Maritim Polar-Kontinental (mPc) hava kütleleri etkilemektedir. Mikro kökenli çevresel etkiler ise kuzeyde Canik Dağları ile güneyde Dönek Dağları tarafından çevrili yüksek sahalar ile bu yüksek sahalar arasında kalan alçak konumda bulunan Niksar Ovası'nda yükselti farkları yörenin iklimi üzerinde etkili olan en önemli unsurlardandır. MGM (Meteoroloji Genel Müdürlüğü)'den alınan ve 2013-2021 rasat verilerine göre Niksar'ın yıllık ortalama sıcaklığı 21.7°C'dir. En yüksek yıllık ortalama sıcaklık değerleri Temmuz-Ağustos, en düşük yıllık ortalama sıcaklık değerleri ise Aralık ve Ocak aylarında görülmektedir. Dolayısıyla Niksar'da yaz sıcaklık ortalaması 30.9°C iken kış sıcaklık ortalaması 11.6°C'dir. Çalışma sahasındaki yıllık ortalama yağış miktarı 483.03 mm olup yağış miktarı en az olan sonbahar ortalaması 36.08mm iken en çok yağışın olduğu kış ortalaması 45.7mm'dir.

Böylece Niksar'da en az yağış ortalaması %54.9 ile sonbahar en fazla yağış ortalaması ise %110.9 ile kış mevsimi olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Coğrafya, İklim elemanları, Tokat ili, Niksar.

Abstract

One of the most important sub-disciplines of physical geography, which is one of the parts of geography, is climatology. This branch, which collects climate data and makes analyzes and evaluations, is of great importance in explaining the climatic changes that have taken place in the world from past to present and in making important plans for the future. In this context, the research was conducted to reveal the climatic data of Niksar District of Tokat and to analyze the values. Niksar is a district of Tokat province in the inner parts of the Central Black Sea Region of the Black Sea Region, and it has a transition feature between the Black Sea climate and the continental climate. When the climatic characteristics of the study area are examined, it is seen that the macro and micro-based environmental conditions are effective on the climate of the region. As a macro origin, Niksar district is affected by Southern sector Continental Tropical (cT) air masses from Basra in summer and Maritim Polar-Continental (mPc) air masses from north in winter. Micro-origin environmental effects, on the other hand, are the most important factors affecting the climate of the region due to the altitude differences in the high areas surrounded by the Canik Mountains in the north and the Dönek Mountains in the south and the Niksar Plain, which is located in a low position between these high areas. According to 2013-2021 observation data from MGM (General Directorate of Meteorology), the annual average temperature of Niksar is 21.7°C. The highest annual average temperature values are observed in July-August, and the lowest annual average temperatures are observed in December and January. Therefore, while the average summer temperature is 30.9 °C in Niksar, the winter temperature average is 11.6 °C. The annual average precipitation in the study area is 483.03 mm, while the autumn average with the least precipitation is 36.08 mm, while the winter average with the highest precipitation is 45.7 mm. Thus, it has been determined that the lowest precipitation average in Niksar is autumn

with % 54.9 and the highest precipitation average is winter with % 110.9.

Keywords: Geography, Climate elements, province of Tokat, Niksar

KÜLTÜREL BAĞLAMDA NIKSAR

Niksar in Cultural Context

Öğr. Gör. Gökhan HAMZAÇEBİ

Giresun Üniversitesi Eğitim Fakültesi

gokhan.hamzacebi@giresun.edu.tr, ORCID: 0000-0003-2380-0759

ÖZET

Karadeniz geçiş bölgesi durumunda olan Niksar, tarih öncesi dönemlerden günümüze Anadolu'da kültürel ve folklorik açıdan önemli yerleşim yerlerinden biri olmuştur. Bulunduğu stratejik konumu ve verimli tarım alanlarının oluşu şehrin önemini daha da arttırmıştır. Coğrafi konumu nedeniyle her dönemde Türk ve diğer egemen güçlerin ilgisini çekmiş ve siyasi oluşumlar buraya hâkim olma mücadelesi vermişlerdir. Niksar'a hâkim olan ve özellikle burada bulunan Niksar Kalesi'ne hükmeden bir siyasi veya askerî güç, dolayısıyla Orta Anadolu'ya ve Karadeniz Bölgesine hâkim olmaktadır. Çalışmamızda öncelikle Niksar'ın hangi egemen güçler tarafından yurt olmuş durumu ve bu durum karşısında kültürel gelişimi ne ölçüde oluşu üzerinde durulmuş, daha sonra ise bugünkü kültürel ve folklorik birikimlerinin günümüze yansımaları ele alınmış, bu olayların nedenleri ve sonuçları üzerinde durulmuştur. Ayrıca Çalışmamız Niksar'ın türkü özelliklerini ve oyun özelliklerini kültürel açıdan incelemeyi amaçlamıştır. Bu çalışmada türkülerin yöresel yapıları bakımından analizi yapılmıştır. Bu bağlamda incelenen oyun türküleri ve müzikler bu konular kapsamında sınırlandırılmıştır.

Betimsel bir nitelikte olan bu incelemede literatür tarama modeli kullanılıp yukarıda bahsedilen konular kapsamında analiz edilmiştir. Niksar yöresinde incelenen kültürel ve folklorik bilgiler sözlerindeki halk kültürü öğeleri halk kültürü anlamları, türkü sözleri ve oyun kültürü aracılığıyla, toplum üyelerine neler aktarıldığı gibi konular ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Halk müziği, Niksar, halk oyunları.

Abstract

Niksar, which is a Black Sea transition region, has been one of the cultural and folkloric settlements in Anatolia from prehistoric times to the present. Its strategic location and fertile agricultural lands have increased the importance of the city even more. Due to its geographical location, it has attracted the attention of Turkish and other sovereign powers in every period, and political formations have struggled to dominate here. A political or military power that dominates Niksar and especially dominates the Niksar Castle here, thus dominates Central Anatolia and the Black Sea Region. In our study, first of all, Niksar's status as a homeland by which sovereign powers and the extent of its cultural development in the face of this situation are emphasized, then the reflections of today's cultural and folkloric accumulations are discussed, the causes and consequences of these events are emphasized. In addition, our study aimed to examine Niksar's folk songs and play features from a cultural perspective. In this study, folk songs were analyzed in terms of their local structures. In this context, the game ballads and music examined are limited within the scope of these subjects.

In this descriptive study, the literature review model was used and analyzed within the scope of the above-mentioned issues. Topics such as folk culture elements, folk culture meanings in the words of cultural and folkloric information examined in the Niksar region, what is conveyed to the members of the society through folk song lyrics and game culture are discussed.

Keyword: Folk music, Niksar, folk dances.

BAŞÇİFTLİK; XVI. YÜZYILDA SOSYAL HAYAT

Başçiftlik; Social Structure in The XVI th Century

Prof. Dr. Recep CENGİZ

*Ondokuzmayıs Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Sosyoloji
Bölümü*

sosyoloji1983@hotmail.com.

Prof. Dr. Mehmet Yavuz ERLER

*Ondokuz Mayıs Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi
myerler@omu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-4991-9902*

ÖZET

Osmanlı Devleti tarafından tutulan ve refah seviyesinin tespitinde önemli bir idari defter statüsündeki tapu tahrirler, önemli verileri gizlemektedir. Bu durumun tipik bir göstergesi, bir zamanlar Osmanlı devrinde Sivas Vilayetine bağlı bulunan Niksar Kazası bünyesinde bulunan Baş Çiftlik köyüne 1516 yılında Sinan Bey'in tımarlı sipahi olarak tayin edilmiş olmasıdır. O, Baş Çiftlik yerleşkesinde kısa sürede yanına topladığı adamları ile birlikte hem kalenin mukavemetini artırmayı hem de bu yerleşmeyi bir posta dağıtım merkezi olan "menzil" olarak tesis etmiştir. Böylelikle İstanbul'dan gemilerle Samsun'a gelen ulaklar atla Ladik Menziline ulaştıktan sonra atlarını ve binicilerini değiştirip Başçiftlik Menziline gelmekteydiler. Başçiftlik menziline yeniden ulak ve binek hayvanı takviyesi yapılarak ülkenin farklı güzergâhlarına giden tatar postaları payitahtın emirlerini nihai menzile ulaştırırlardı. Önemli bir dağıtım istasyonu konumuna yükselen Başçiftlik'te güvenlik Sinan Bey sayesinde üst düzeye çıkarılmıştı. Güvenliğin artışına bağlı olarak eşkıya baskını altında bulunan farklı coğrafyalardan Başçiftlik'e doğru bir iç göç yaşanmıştır. Böylelikle bu köy statüsündeki yerleşke ve bağlı mezra ve köyler 30-40.000 civarında bir nüfusa malik oldular. Artan nüfusla beraber Sinan Bey bu beldeye bir cami ve bir de tekke inşa ettirmiştir. Ayrıca bir de gelen göçmen çocukların eğitimi için mescit ve bunun bünyesinde okuma yazmanın öğretildiği bir mahal inşa edilmiştir. Kısa sürede Sinan Bey'in başarıları ve beldedeki iyileştirmeleri dikkate alınarak

Başçiftlik köyü idari statükoda “menzil” olarak tanımlanıp kendi idaresinde müstakil hale gelmesine onay verilmiştir. Sinan Bey’in Camisi ve zaviyeye dönüşen tekkesi 1800’lü yıllara kadar varlığını korumuştur. Çalışmamızda tarihsel süreç içerisinde bu menzil, cami ve tekkeyi aktif tutan vakıf arazi üzerindeki ekonomik gelir kaynakları üzerinden sosyal yapıdaki demografik değişim süreci incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Tokat, Niksar, Başçiftlik

Abstract

Ottoman land-survey notebooks contain very important information. One of this important information is Sinan Bey who were appointed as a land-holder of Bashchiflik, belongs to Neo-Kaiseria in the province of Sivas (Sebastiapolis) of 1516. As soon as he appointed as a cavalry unit to run the fief gathered his combat-men around him and fortified the castle of Bashchiflik so that of converting the settlement in to outpost for the postal service of the sublime-port. According to Ottoman administration halting place for the postal units (menzil) runs its administration by itself. It thus Sinan Bey was also the runner of the halting place and gained semi-authority by simply ruling himself. He built a mosque, a pious foundation (zawiya) and a pupil school along with a prayer house (mascid) for the favor of the Sultan. Eventually the village received large number of refugees who were fled from the war-zone of Ottoman-Safevi aftermath of 1516 and total population struck to 30-40.000 poor soul. In this study it would be introduced how to ménage these pious structures, erected in the remote mountains of the empire till the XIX th century with the revenue of endowed estates.

Keyword: Tokat, Niksar, Bashchiftlik

**DÜNYA’NIN ŞEKLİ VE HAREKETLERİ KONUSUNUN
HOLOGRAM TASARIMLARI İLE İŞLENMESİNİN KALICI
ÖĞRENMEYE ETKİSİ**

**The Effect of Processing the Shape and Movements of The Earth
with Hologram Designs on Permanent Learning**

Prof. Dr. Bülent AKSOY

Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi

baksoy28@gmail.com, ORCID: 0000-0002-7181-8008

İbrahim HİMMETOĞLU

Milli Eğitim Bakanlığı

ibrahim.himmetoglu@gmail.com, ORCID: 0000-0002-9093-6878

ÖZET

Bu araştırma, ortaöğretim 9. Sınıf coğrafya dersi, doğal sistemler ünitesi içerisinde yer alan dünya'nın şekli ve hareketleri konusunun hologram tasarımları ile işlenmesinin öğrencilerde kalıcı öğrenmeye etkisinin olup olmadığını araştırmak amacıyla yapılmıştır. Araştırmada ön test- son test kontrol gruplu yarı deneysel desen kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2022-2023 Eğitim öğretim yılında Kayseri’de bulunan bir devlet okulunda (Anadolu Lisesinde) öğrenim gören 68 dokuzuncu sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Deney grubu 24 kız 10 erkek olmak üzere 34 öğrenciden oluşurken; kontrol grubu 18 erkek 16 kız öğrenciden oluşmaktadır. Deneysel işlem iki hafta sürede gerçekleştirilmiştir. Araştırmada elde edilen veriler SPSS 25 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin çözümlenmesinde frekans, yüzde, aritmetik ortalama değerleri kullanılmış; t- Testi ve Tek Faktör Üzerinde Tekrarlı Ölçümler İçin Çift Yönlü Varyans Analizi (two way anova for repeated measures) teknikleri uygulanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre deney ve kontrol grubu öğrencilerinin dünyanın şekli ve hareketleri konusunda ön test puanları benzer bulunurken, son test puanlarında deney grubu lehine anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Deney ve kontrol grubunun gruplarıçi (öntest-sontest) karşılaştırmasında ise her iki grupta da son test puanları lehine anlamlı

fark olduğu ancak etki büyüklüğü dikkate alındığında deney grubundaki artışın daha anlamlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlara göre, dünyanın şekli ve hareketleri gibi soyut kazanımların öğretiminde hologram kullanımının teşvik edilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Coğrafya, hologram kullanımı, dünyanın şekli ve hareketleri

Abstract

This research was carried out to investigate whether the subject of the shape and movements of the earth, which is included in the natural systems unit of the 9th grade geography lesson, has an effect on the permanent learning of the students. In the research, a quasi-experimental design with pretest-posttest control group was used. The study group of the research consists of 68 ninth grade students studying in a public school (Anadolu High School) in Kayseri in the 2022-2023 academic year. While the experimental group consisted of 34 students, 24 girls and 10 boys; The control group consists of 18 boys and 16 girls. The experimental procedure was carried out in two weeks. The data obtained in the research were analyzed using the SPSS 25 package program. Frequency, percentage and mean values were used in the analysis of the data; t-Test and two way anova for repeated measures were applied. According to the results of the research, while the pre-test scores of the experimental and control group students were similar in terms of the shape and movements of the world, there were significant differences in favor of the experimental group in the post-test scores. In the comparison between the groups (pretest-posttest) of the experimental and control groups, it was concluded that there was a significant difference in favor of the posttest scores in both groups, but the increase in the experimental group was more significant when the effect size was taken into account. According to these results, it is recommended to encourage the use of holograms in teaching abstract acquisitions such as the shape and movements of the world.

Keywords: Geography, use of holograms, shape and movements of the world

**TOKAT YÖRESİNE AİT GELENEKSEL ÇOCUK
OYUNLARININ SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİM
PROGRAMINDA YER ALAN DEĞERLER BAKIMINDAN
İNCELENMESİ**

**Investigation of Traditional Children's Plays Belonging to the
Tokat Region in terms of Values in the Social Studies Curriculum**

Öğr. Gör. Gülşah ŞEKER

Bayburt Üniversitesi

gulsahseker@bayburt.edu.tr, ORCID: 0000-0001-7265-9734

ÖZET

Yetişkinler tarafından çocuğun eğlenceli vakit geçirmesini sağlayan amaçsız etkinlikler olarak görülse de oyun, çocuk gelişimine birçok yönde destek sağlayan bir kavramdır. Çocuk oyunları bireyin sosyalleşmesine, enerjisini atabilmesine, gelecekteki rollerine hazırlanmasına, iletişim becerilerini geliştirmesine ve bedenini aktif kullanabilmesine katkı sağlamaktadır. Kural ve giysilerini, örf ve adetlerden alan geleneksel çocuk oyunlarının, bir de genç kuşaklara kültür aktarmak gibi önemli bir işlevi bulunmaktadır. Fakat eskiden akşama kadar dışarıda akranlarıyla oynayarak sosyalleşen çocuklar, günümüzde bilgisayar, tablet ya da cep telefonlarına bağımlı hale gelerek, geleneksel çocuk oyunlarının yerine dijital oyunları tercih etmeye başlamışlardır. Ancak dijital oyunlar, çocukların eve kapanarak psikolojik sorunlar yaşamasına, obezite, öğrenme güçlüğü ve şiddete meyil gibi sorunlarla karşılaşmasına neden olmaktadır. Ayrıca sanal ve yabancı bir dünya ile tanışan çocuklar kendi kültürlerinden uzaklaşmaktadır. Bu nedenle unutulmaya yüz tutmuş geleneksel çocuk oyunlarının yeni nesillere tanıtılması önemlidir. Bu noktada kültür öğelerini içeren derslerin başında gelen sosyal bilgilere de görev düşmektedir. Eğitim sürecinde geleneksel çocuk oyunlarından yararlanılması çocukların ilgisini cezbederek öğrenilenlerin daha kalıcı olmasını da destekleyecektir. Bu araştırmada Tokat yöresine ait geleneksel çocuk oyunlarından Güdek, Tembel Teneke, Mendilim Dört Köşe, Emşe ve Mil oyunları ele alınmıştır. Oyunların 2018 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında yer alan adalet, bağımsızlık, barış,

çalışkanlık, dayanışma, dürüstlük, eşitlik, saygı, sevgi ve sorumluluk değerlerinin kazandırılmasında etkili olabileceği saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler, geleneksel çocuk oyunları, değerler eğitimi

Abstract

Although it is seen by adults as aimless activities that allow the child to have fun, play is a concept that provides support to child development in many ways. Children's games contribute to the socialization of the individual, to release his energy, to prepare for his future roles, to develop his communication skills and to use his body actively. Traditional children's games, which take their rules and clothes from customs and traditions, also have an important function, such as transferring culture to younger generations. However, children who used to socialize by playing outside with their peers until the evening have become addicted to computers, tablets or mobile phones and have started to prefer digital games instead of traditional children's games. However, digital games cause children to experience psychological problems by staying at home, encountering problems such as obesity, learning difficulties and propensity to violence. In addition, children who meet a virtual and foreign world distance themselves from their own culture. For this reason, it is important to introduce traditional children's games that have sunk into oblivion to new generations. At this point, social studies, which is at the beginning of the courses containing cultural elements, also has a duty. The use of traditional children's games in the education process will attract the attention of children and support the learning to be more permanent. In this research, the traditional children's games of the Tokat region: Güdek, Lazy Teneke, Mendilim Dört Corner, Emşe and Mil. It has been determined that the games can be effective in gaining the values of justice, independence, peace, hard work, solidarity, honesty, equality, respect, love and responsibility in the 2018 Social Studies Curriculum.

Keywords: Social studies, traditional children's games, values education

**SOSYAL BİLGİLER DERS KİTAPLARINDA YER ALAN
OKUMA METİNLERİNİN DEĞERLER YÖNÜYLE
İNCELENMESİ**

**Analysis of Reading Texts in Social Studies Textbooks in Terms of
Values**

Doktorant Nagihan EVCİ

*Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler
Eğitimi Anabilim Dalı, Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı,
evcinagihan@gmail.com, ORCID: 0000-0002-1001-3126*

ÖZET

Değerler; bireylere saygı, sevgi, hoşgörü, anlayış gibi pek çok temel duyguyu kazandıracak için bireylerin topluma uyum sağlamaları noktasında da etkili rol oynayacaktır. Bu açıdan sosyal bilgiler 5. ve 6. sınıf ders kitaplarında yer alan okuma metinlerindeki değerlerin tespitini amaçlayan bu çalışma oldukça önem taşımaktadır. Ele alınan çalışmanın yöntemi, nitel araştırma yaklaşımlarından biri olan doküman incelemesi olarak belirlenmiştir. Çalışma verilerinin elde edilme sürecinde, 2018-2019 eğitim-öğretim yılı itibariyle beş yıl süreyle kullanımına izin verilen sosyal bilgiler 5. ve 6. sınıf ders kitapları kaynak olarak kullanılmıştır. Çalışma verilerinin analizinde nitel veri analiz tekniklerinden biri olan betimsel analiz tekniği tercih edilmiştir. Bu esnada, sosyal bilgiler 5. ve 6. sınıf ders kitaplarında yer alan okuma metinlerindeki değerler incelenmiş, birtakım ilişkilendirme ve değerlendirmeler yapılarak analiz işlemi yürütülmüştür. Böylelikle çalışma bulgularına ulaşılmıştır. Elde edilen bulgular neticesinde; sosyal bilgiler 5. sınıf ders kitabında, “İnsanlar, Yerler ve Çevreler” ile “Küresel Bağlantılar” öğrenme alanlarında, 6.sınıf ders kitabında ise, “Kültür ve Miras” ile “İnsanlar, Yerler ve Çevreler” öğrenme alanlarında okuma metinlerine yer verilmediği görülmüştür. Ayrıca ders kitaplarında yer alan okuma metinlerinde, en fazla ve en az tekrarlanan değerler ile metinlerde hiç yer verilmeyen değerlere ilişkin tespitlerde bulunulmuştur. Okuma metinlerinde genel olarak Sorumluluk, Dayanışma, Duyarlılık gibi değerler üzerine

yoğunlaştığı, Estetik, Tasarruf, Barış gibi değerlere ise daha az yer verildiği görülmüştür. Bağımsızlık (6.sınıf), Barış ve Özgürlük (5.sınıf) gibi değerlerin ise metinlerde yer almadığı tespiti yapılmıştır. Konuların daha iyi anlaşılmasını sağlayan ve ders kitapları için hayli önemli olan okuma metinlerindeki değerler belirlenerek gerekli önlemlerin alınması noktasında araştırmacılara faydalar sağlayacağı sonucu ortaya çıkarılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler, sosyal bilgiler ders kitapları, değerler, okuma metinleri

Abstract

Values; Since it will provide individuals with many basic feelings such as respect, love, tolerance and understanding, it will also play an effective role in the adaptation of individuals to society. In this respect, this study, which aims to determine the values in the reading texts in the 5th and 6th grade social studies textbooks, is very important. The method of the study was determined as document review, which is one of the qualitative research approaches. In the process of obtaining the study data, social studies 5th and 6th grade textbooks, which were allowed to be used for five years as of the 2018-2019 academic year, were used as a source. In the analysis of the study data, the descriptive analysis technique, which is one of the qualitative data analysis techniques, was preferred. Meanwhile, the values in the reading texts in the 5th and 6th grade social studies textbooks were examined, and the analysis was carried out by making some associations and evaluations. Thus, the findings of the study were reached. As a result of the findings obtained; It was observed that reading texts were not included in the learning areas of "People, Places and Environments" and "Global Connections" in the 5th grade social studies textbook, and in the learning areas of "Culture and Heritage" and "People, Places and Environments" in the 6th grade textbook. In addition, determinations were made about the most and least repeated values in the reading texts in the textbooks and the values that were never included in the texts. It has been observed that the reading texts generally focus on values such as Responsibility, Solidarity, and Sensitivity, while values such as Aesthetics, Savings, and Peace are given less space. It has been

determined that values such as Independence (6th grade), Peace and Freedom (5th grade) are not included in the texts. In addition, it has been concluded that taking the necessary precautions by determining the values in the reading texts, which provide a better understanding of the subjects and are very important for the textbooks, will provide benefits to the researchers.

Key Words: Social studies, social studies textbooks, values, reading texts

**YURTDIŞINDA YAŞAYAN TÜRK ÇOCUKLARINA YÖNELİK
HAZIRLANAN TÜRKÇE VE TÜRK KÜLTÜRÜ DERS
KİTAPLARINDA TARİHİ ŞAHSİYETLER**

**Historical Figures in Turkish and Turkish Culture Textbooks
Prepared for Turkish Children Living Abroad**

Arş. Gör. Arzu CANTÜRK

*Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü
canturkarzu@outlook.com, ORCID: 0000-0002-4151-0002*

ÖZET

Bu araştırmada, yurtdışında yaşayan iki dilli Türk çocukları için hazırlanan Türkçe ve Türk kültürü ders kitaplarında tarihi şahsiyetlere yer verilme durumunun ortaya koyulması amaçlanmıştır. Araştırma kapsamında, nitel metodoloji bağlamında doküman inceleme yönteminden yararlanılmıştır. Araştırmada doküman olarak Talim ve Terbiye Kurulu tarafından 2019-2020 eğitim-öğretim yılından itibaren 5 yıl süreyle çeşitli ülkelerde ders kitabı olarak okutulmaya karar verilen Türkçe ve Türk Kültürü ders kitapları (1-8. Seviye) incelenmiştir. Araştırmada tarihi şahsiyetler, ders kitaplarındaki sekiz tema çerçevesinde kategorik dağılımlarına göre içerik analizi tekniğiyle çözümlenmiştir. Tarihi şahsiyetler, “siyasi/askeri/bürokratik şahsiyetler ve hanedan mensupları”, “mitolojik/destani ve dini şahsiyetler” ile “ilim, kültür, sanat ve edebiyat şahsiyetleri” şeklinde kategorilendirilmiştir. Araştırmada tüm seviye ders kitaplarında en fazla tarihi şahsiyetin “siyasi/askeri şahsiyetler” en az mitoloji/destani/dini şahsiyetler kategorisinde ele alındığı; tarihi şahsiyetlerin sırasıyla en fazla 8. seviye en az 1. seviye ders kitaplarında dağılım gösterdiği; en fazla tarihi şahsiyetin “Geçmişe Açılan Kapı” ve en az ise “Ben ve Ailem” temalarında bulunduğu belirlenmiştir. Araştırmada, ders kitaplarında sırasıyla en sık tekrarlanan siyasi/askeri şahsiyetlerin Mustafa Kemal Atatürk, Fatih Sultan Mehmet, Kanuni Sultan Süleyman, Sultan II. Bayezid ve Mete Han; mitolojik/destani/dini şahsiyetlerin Hacivat ve Karagöz, Keloğlan, Yunus Emre, Mevlana, Hacı Bektaş-ı Veli ve Dede Korkut; ilim/kültür/sanat ve edebiyat şahsiyetlerinin ise Mehmet Akif Ersoy,

Evliya Çelebi, Mimar Sinan, Âşık Veysel ve Uluğ Bey olduğu tespit edilmiştir. Araştırmada genel itibarıyla, Türkçe ve Türk Kültürü ders kitaplarında bazı önemli tarihi şahsiyetlerin Türk çocuklarına tanıtıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Ancak ders kitaplarında tarihi şahsiyetlerin her seviye ve temaya göre eşit dağılım gözetilerek ele alınması ve kadın şahsiyetlere daha fazla yer verilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Tarihi Şahsiyetler, İki Dilli Türk Çocukları, Türkçe ve Türk Kültürü Ders Kitabı.

Abstract

This study aims to reveal the inclusion of historical figures in Turkish and Turkish culture textbooks prepared for bilingual Turkish children living abroad. Within the scope of the research, document analysis method was utilized in the context of qualitative methodology. Turkish and Turkish Culture textbooks (1st-8th level), which were decided to be taught as textbooks in various countries for 5 years starting from the 2019-2020 academic year by the MoNE Board of Education, were examined as documents in the research. In the study, historical figures were analyzed by content analysis technique according to their categorical distribution within the framework of eight themes in the textbooks. Historical figures were categorized as “political/military/bureaucratic figures and members of dynasties”, “mythological/mythological and religious figures” and “figures of science, culture, art and literature”. In the study, it was determined that the highest number of historical figures were dealt with in the category of “political/military figures” and the lowest number of historical figures were dealt with in the category of “mythological/mythological/religious figures” in all level textbooks, the highest number of historical figures were found in the 8th level and the lowest number in the 1st level textbooks, respectively, and the highest number of historical figures were found in the themes of “Gateway to the Past” and the lowest number in the themes of “Me and My Family”. In the study, the most frequently repeated political/military figures in the textbooks were Mustafa Kemal Atatürk, Conqueror Sultan Mehmet, Suleiman the Magnificent, Sultan Bayezid

II and Mete Khan; mythological / mythical / religious figures were Hacivat and Karagöz, Keloğlan, Yunus Emre, Mevlana, Hacı Bektaş-ı Veli and Dede Korkut; the figures of science/culture/art and literature were Mehmet Akif Ersoy, Evliya Çelebi, Sinan the Architect, Aşık Veysel and Uluğ Bey. In the study, it was concluded that some important historical figures were introduced to Turkish children in Turkish and Turkish Culture textbooks. However, it is suggested that historical figures should be handled in the textbooks by considering equal distribution according to each level and theme, and more place should be given to female figures.

Keywords: Historical Figures, Bilingual Turkish Children, Turkish and Turkish Culture Textbooks.

**SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ ALANINDA ÖZEL
GEREKİNİMLİ BİREYLER ÜZERİNE YAPILAN
ÇALIŞMALARIN İNCELENMESİ**

**Investigation of Studies on Individuals with Special Needs in the
Field of Social Studies Education**

Arş. Gör. Muhammed ÖZDEN

Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi

mhmmdzdn@gmail.com, ORCID: 0000-0001-6764-7560

ÖZET

Sosyal bilgiler bireyin toplumsal varoluşunu gerçekleştirmesi için tarih, ekonomi, sosyoloji antropoloji gibi sosyal bilimleri ve bunun yanı sıra vatandaşlık bilgisi konularını içeren öğrenme alanlarının ünite veya tema altında toplandığı bir disiplinidir. Bununla birlikte bu ders aracılığıyla insanlar çevreleri ve diğer çevrelerle ilişkilerini de zaman ve yer boyutunda inceleyebilir. Bu çalışma Sosyal bilgiler eğitimi alanında özel gereksinimli bireyler için yapılan çalışmaların incelenmesini içermektedir. Çalışmanın yöntemini meta sentez deseni oluşturmaktadır. Meta sentez araştırmalar belirli bir alanda yapılan çalışmaların nitel bulgularının; yorumlanmasını, değerlendirilmesini, benzer ve farklı yönlerinin ortaya konulmasını ve yeni çıkarımlar yapılmasını amaçlayan çalışmalardır. meta-sentez yönteminin araştırmacılar tarafından farklı şekillerde kullanıldığı yapılan çalışmalarda görülmektedir. Özel gereksinimli birey ; hastalık, kaza, sendrom gibi çeşitli nedenlerle, bireysel ve gelişim özellikleri ile eğitim yeterlilikleri açısından, akranları ile beklenen düzeyde farklılıklar gösteren çocuktur. Bu tür çocuklar, yetersizlik alanlarına göre sınıflandırılmakta olup bu sınıflandırmalar; Otizmi olan birey, Zihinsel engelli birey, Bedensel engelli birey, Görme engelli birey, İşitme engelli birey şeklinde sınıflandırılabilir. Bu sınıflandırmalar Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nde belirtilmiştir. tüm bireyler, dikkat eksikliği, hiperaktivite bozukluğu ve özel öğrenme güçlüğü olan bireyler de dâhil olmak üzere eğitim hakkına sahiptir. Bu eğitim hakkı kaynağını uluslararası sözleşme ilke ve standartlarının yanı sıra iç hukuktaki anayasa ve diğer mevzuat hükümlerinden

almaktadır. Araştırmanın bulgularının oluşturulması devam etmektedir ve tam metin bildiri kitabında sonuçlar detaylı olarak açıklanacaktır.

Anahtar kelimeler: Eğitim, Sosyal bilgiler, Özel gereksinimli birey

Abstract

Social studies is a discipline in which learning areas including social sciences such as history, economics, sociology, anthropology as well as citizenship knowledge are gathered under a unit or theme in order for the individual to realize his social existence. However, through this course, people can examine their environment and their relations with other environments in terms of time and place. This study includes the examination of studies conducted for individuals with special needs in the field of social studies education. The method of the study is the meta-synthesis pattern. Meta-synthesis research is based on the qualitative findings of studies conducted in a particular field; These are studies that aim to interpret, evaluate, reveal similar and different aspects and make new inferences. It is seen in the studies that the meta-synthesis method is used in different ways by the researchers. Individual with special needs; It is a child who differs from his peers at the expected level in terms of individual and developmental characteristics and educational qualifications due to various reasons such as illness, accident, syndrome. Such children are classified according to their areas of disability and these classifications are; Individuals with autism can be classified as Mentally Handicapped Individuals, Physically Handicapped Individuals, Visually Impaired Individuals, and Hearing Impaired Individuals. These classifications are specified in the Special Education Services Regulation. All individuals have the right to education, including those with attention deficit hyperactivity disorder and special learning difficulties. This right to education derives its source from the principles and standards of international conventions, as well as the provisions of the constitution and other legislation in domestic law. The creation of the findings of the research continues and the results will be explained in detail in the full text proceedings book.

Keywords: Education, Social studies, Individual with special needs

**2018 SOSYAL BİLGİLER DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMINDA
YENİLİKÇİ DÜŞÜNME VE YARATICI DÜŞÜNME
BECERİSİNİN YERİ**

**The Place of Innovative Thinking and Creative Thinking Skills in
the 2018 Social Studies Curriculum**

Yüksek Lisans Öğrencisi Emine ÖZER

Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi

Anabilim Dalı, Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı

emineikiz@gmail.com, ORCID: 0000-0003-0341-7023

ÖZET

Eğitimin bireyler üzerindeki etkisi tartışılmaz bir öneme sahiptir. Bireyler aldıkları eğitim ile hem günümüz hem de gelecek yıllardaki gelişmelere yön verme durumundadır. Bunun için çağın gerektirdiği becerilere sahip olacak şekilde eğitilmeleri gerekir. Bu durum 21. yüzyıl becerilerinin önemini ortaya koyar. 21. yüzyıl becerileri arasında önemli bir yer tutan yaratıcı düşünme becerisi toplumdaki bütün bireylerin ihtiyaç duyduğu bir beceridir. Sosyal Bilgiler dersinin de öncelikli hedefi iyi bir vatandaş yetiştirmektir. Bu doğrultuda Sosyal bilgiler dersinde öğrencileri eleştirel düşünmeye, sorgulamaya, problem çözmeye, yaratıcı düşünmeye kısacası üst düzey düşünsel süreçlere yönlendirecek öğretim süreçlerine yer verilmesi büyük önem taşır.

Bu çalışmada nitel araştırma yaklaşımlarından biri olan doküman analizi tekniği kullanılmıştır. Çalışma verilerinin elde edilmesinde 2018 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı kaynak olarak kullanılmıştır. Çalışma verilerinin çözümlenmesinde nitel veri analiz tekniklerinden biri olan içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Bu süreçte 2018 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı incelenmiş, programda yenilikçi düşünme ve yaratıcı düşünme becerileriyle ilgili olabilecek kazanımlar tablolar halinde sunularak yorumlanmıştır. Çalışma sonucunda 21. Yüzyıl becerileri arasında önemli bir yer tutan yaratıcılığın 2018 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda herhangi bir kazanımda doğrudan yer almadığı görülmüştür. Yaratıcı düşünme becerisinin karşılığı olarak yenilikçi düşünme becerisine yer verildiği sonucuna varılmıştır.

Ülkemizde eğitim ile ilgili birçok kuruluş yaratıcılığın önemine vurgu yapmaktadır. Bu doğrultuda yenilikçi düşünme becerisinin sınırlarının çizilmesi, yaratıcı düşünme becerisine gereken önemin gösterilip ayrı bir başlık altında yeniden programdaki yerini alması ve geleceğin nesillerine kazandırılmasının önemi tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler, yaratıcı düşünme, yenilikçi düşünme, öğretim programı.

Abstract

The impact of education on individuals is indisputable. Individuals have to direct the developments both today and in the future with the education they receive. For this, they need to be trained to have the skills required by the age. This highlights the importance of 21st century skills. Creative thinking skill, which has an important place among 21st century skills, is a skill needed by all individuals in society. The primary goal of the Social Studies course is to raise good citizens. In this direction, it is of great importance to include teaching processes that will direct students to critical thinking, questioning, problem solving, creative thinking, in short, high-level intellectual processes in the Social Studies course.

In this study, document analysis technique, which is one of the qualitative research approaches, was used. The 2018 Social Studies Curriculum was used as a source in obtaining the study data. Content analysis technique, which is one of the qualitative data analysis techniques, was used in the analysis of the study data. In this process, the 2018 Social Studies Curriculum was examined, and the achievements in the program that could be related to innovative thinking and creative thinking skills were presented in tables and interpreted. As a result of the study, it has been seen that creativity, which has an important place among 21st century skills, is not directly included in any acquisition in the 2018 Social Studies Curriculum. It was concluded that innovative thinking skill was included as a counterpart of creative thinking skill. Many educational institutions in our country emphasize the importance of creativity. In this direction, the importance of drawing the boundaries of innovative thinking skills,

showing the necessary importance to creative thinking skills, taking its place in the program again under a separate heading and bringing it to future generations will be discussed.

Key Words: Social studies, creative thinking, innovative thinking, curriculum.

SOĞUK ÇERMİK (SİVAS) HAVZASININ DOĞAL COĞRAFYA ÖZELLİKLERİ

Natural Geographic Characteristics of The Cold Spring (Sivas) Basin

Dr. Öğr. Üyesi Fatih KARTAL

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi

fatihkartal.58@hotmail.com, ORCID: 0000-0001-9266-5007

ÖZET

Çalışma sahası coğrafi konum olarak; İç Anadolu Bölgesi'nin Yukarı Kızılırmak Bölümü'nde Sivas İli'nin 17 km kuzeydoğusunda yer almaktadır. Bu araştırma, Soğuk Çermik (Sivas) Havzasının doğal coğrafi özelliklerini tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Bu çalışmada yöntem olarak araştırma alanının birçok verisini aynı anda yorumlamak ve analiz edebilmek için karma araştırma modeli kullanılmış olup periyodik arazi gezilerinden faydalanılmıştır. Sahayla ilgili DSİ, MTA ve MGM'den elde edilen veriler CBS ArcGIS 10.4.1 programı yardımıyla haritalanmıştır. Soğuk çermik civarının coğrafi özellikleri itibariyle sahanın büyük çoğunluğu jeolojik olarak Alt-Orta Miyosen yaşlı jipslerden oluşmaktadır. Bu jipsler üzerinde traverten oluşumlarının yanı sıra irili ufaklı uvala, lapyta ve dolin gibi karstik jeomorfolojik ünitelere sıkça rastlanmaktadır. Kurak ve yarı kurak bir iklim özelliğine sahip olan sahada yaz aylarında yağış miktarının çok düşük olduğu, ilkbaharda ise yağış miktarlarında artışların olduğu görülmektedir. Sahanın hidrografik ağlarını meydana getiren akarsulardan Sofular Köyü Deresi ve Çermik Suyu dar tabanlı vadilerden geçerek geniş tabanlı Kızılırmak vadisine ulaşmaktadır. Soğuk çermik civarında yaygın görülen toprak türü zonal topraklardan kahverengi topraklardır. Sahada toprak katmanı ya da örtüsü daha çok akarsu tabanlarındaki alüvyal alanlar ile uvala ve dolin tabanlarında bulunmaktadır. Bununla birlikte eğim değerlerinin arttığı ve jipslerin yüzeylendiği çoğu alanların toprak örtüsünden yoksun olduğu görülmektedir. Ayrıca sahada dolin ve uvala tabanlarının bitkiler için önemli korunaklı alanlar oluşturmasından dolayı fındık gibi endemik bitkilerin yanı sıra doğal jipsofil ve jipsovag bitkilerden olan geven, kekik ve çöven türleri yaygınlık göstermektedir. Beşeri faaliyetler

açısından saha önemli bir turistik alan olması yanında mermer sanayisiyle yöre ve ülke ekonomisine büyük katkı sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Fiziki coğrafya, Sivas İli, Soğuk Çermik

Abstract

As the geographical location of the study area; It is located in the Upper Kızılırmak Section of the Central Anatolia Region, 17 km northeast of Sivas Province. This research was carried out to determine the natural geographical features of the Cold Spring (Sivas) Basin. In this study, a mixed research model was used to interpret and analyze many data of the research area at the same time, and periodic field trips were used. The data obtained from DSI, MTA and MGM related to the field were mapped with the help of GIS ArcGIS 10.4.1 program. Due to the geographical features of the Cold Spring vicinity, the majority of the area is geologically composed of Lower-Middle Miocene aged gypsum. In addition to travertine formations on these gypsum, karstic geomorphological units such as large and small uvala, lapia and doline are frequently encountered. In the field, which has an arid and semi-arid climate, it is seen that the amount of precipitation is very low in summer months, and there is an increase in the amount of precipitation in spring.

Sofular Village Stream and Çermik Suyu, which form the hydrographic networks of the area, pass through narrow-bottomed valleys and reach the broad-based Kızılırmak valley. The common soil type around the cold Spring is brown soils from zonal soils. The soil layer or cover in the field is mostly found in the alluvial areas at the bottom of the streams and at the bases of the uvala and doline. However, it is seen that most areas where slope values increase and gypsum surfaces are devoid of soil cover. In addition, endemic plants such as hazelnut, as well as natural gypsophilic and gypsovag plants such as geven, thyme and gypsophila are widespread in the field, since doline and uvala layers create important sheltered areas for plants. In addition to being an important touristic area in terms of human activities, the marble industry makes a great contribution to the economy of the region and the country.

Keywords: Physical geography, Sivas Province, Cold Spring.

ÇOCUĞUN DÜNYASINDA AİLE

Family in the Child's World

Dr. Öğr. Üyesi Adem ARSLAN

Gümüşhane Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri MYO

ademarslan6005@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-7848-7395

ÖZET

Çocuklarımız toplumun gelişiminde ve geleceğinde önemli bir yere sahiptir. Çocuklar ilk eğitimlerini, ilk sosyal etkileşimlerini ve kültürel davranışlarını aile içinde öğrenirler. Aileden kalıtsal özelliklerle dünyaya gelen her birey, içinde yaşadığı toplumun değer yargılarını ve davranış kalıplarını önce ailesinden öğrenir. Bu açıdan aile, kendine has özellikleri olan bir sosyal organizasyon olarak toplumu inşa eden en önemli kurumdur. Aile doğumdan itibaren çocuğun hayatına şekil verme gücüne sahip olması yönüyle de en etkili kurumdur. Her çağda ve toplumda hayati önem taşıyan aile; aynı çatı altında yaşayan anne baba ve çocukların oluşturduğu sosyal, ekonomik ve manevi bir birlikteliktir. Aile aynı zamanda; neslin devamı, yeni nesillere kültürel kimliğin taşınması, tarih ve toplum bilincinin aktarılması, ahlaki ve dinî değerlerin kazandırılması, çocuğun bakımı ve yetiştirilmesi, sevgi, saygı, hoşgörüyü dayanan tutumların ve değerlerin yerleştirilmesi gibi temel fonksiyonları üstlenir. Aile bireylerinin belirli bazı sorumlulukları vardır. Ebeveynlerin çocuklarına güvenli, kaliteli ve sağlıklı ortamlar sağlama sorumluluğu vardır. Kardeşlerin birbiri ile ilişkileri de çocuk için ayrı bir yer tutar. Çocukların sağlıklı birer birey olarak yetişmeleri için anne babalarının sevgi ve şefkat göstermesi gerekir. Çocuğun bu duygulardan mahrum kalmaması önemlidir. Çocukların erken yaşta aldıkları eğitim ve kazanacakları deneyimler yaşamın diğer yıllarını etkilemektedir. Bu çalışmada aileyi oluşturan anne, baba ve kardeş kavramları çocuğun dünyasındaki yeri bağlamında alan yazın çerçevesinde incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Aile, Anne, Baba, Kardeş

Abstract

Our children have an important place in the development and future of society. Children learn their first education, first social interactions and

cultural behaviors in the family. Every individual born from a family with hereditary characteristics first learns the value judgments and behavior patterns of the society she lives in from her family. The family is the most effective institution in terms of having the power to shape the life of the child from birth. The family is also; It undertakes basic functions such as the continuation of the generation, the transfer of cultural identity to the new generations, the transfer of historical and social awareness, the acquisition of moral and religious values, the care and upbringing of the child, the establishment of attitudes and values based on love, respect and tolerance. Family members have certain responsibilities. Parents have a responsibility to provide their children with safe, quality and healthy environments. The relations of siblings with each other also hold a special place for the child. In order for children to grow up as healthy individuals, their parents need to show love and affection. It is important that the child is not deprived of these feelings. The education that children receive at an early age and the experiences they gain affect other years of life. In this research, the concepts of mother, father and sibling that make up the family were examined in the context of the literature in the context of the child's place in the world.

Keywords: Family, Mother, Father, Sister

**ANNELERE VE ÇOCUKLARA SALNAME İŞİĞİNDA
DÖNEMİN ANNELERİNİN BENİMSEMELERİ GEREKEN
İLKELER**

**Principles To Mothers and Children in The Light of
Announcements Mothers of The Period Should Approach**

Dr. Merve ŞEPİTCİ SARIBAŞ

m.sptc@hotmail.com, ORCID: 0000-0001-6969-7203

ÖZET

Yazılı eserler, toplumların düşünceleri, benimsedikleri hayat tarzları, kültürleri ve normları hakkında ipuçları vermektedir. Özellikle geçmiş dönemlerde yazılan eserler hem dün ile bugün arasında köprü kurulabilmesi hem de geleceğe ışık tutulabilmesi açısından oldukça önemlidir. Her dönemde olduğu gibi Cumhuriyet'in ilk yıllarında da dönemin mevcut durumu, amaç ve ilkeleri çeşitli yayın organları ile ele alınmıştır. Zira bu dönemde, Cumhuriyet'in ilanından önce yaşanan savaşların yıkıcı etkilerinin (salgın hastalıklar, nüfusta ve insan gücünde azalma vb.) azaltılması önemli bir husus olarak görülmüş ve giderek güçlenen modern bir devlet yapısının oluşturulmasında yayın organları aktif olarak kullanılmıştır. Dergiler, kitaplar ve gazeteler gibi salnameler de dönemin önemli yayım araçlarından biri olmuştur. Özel veya resmî kurumlarca çıkarılan salnameler ile bir yıl boyunca yaşanan olayların ortaya koyulması amaçlanmış ve yaşananlar ışığında ideal bir toplum için yapılması gerekenler hakkında ipuçları verilmiştir. Bu bağlamda salnameler, geçmişte yaşanan olayların ve benimsenen ilkelerin öğrenilebilmesi bakımından birincil kaynaklar olarak görülmüş ve araştırmacıların ilgisini çekmiştir. Nitekim dününü bilmeyenin bugününü anlayamayacağı, bugününü anlayamayanın ise yarınını göremeyeceği düşünüldüğünde de geçmişe dönük belgelerin incelenmesinin elzem bir konu olduğu görülmektedir. Bu noktada yapılan çalışmada, 1927 yılında Türkiye Himâye-i Etfâl Cemiyeti tarafından yayımlanan Annelere ve Çocuklara Salname incelenmiştir. Yapılan incelemede, özellikle yeni nesillerin yetiştirilmesinde büyük katkıları olan annelerin benimsemeleri gereken ilkeler bahsi geçen salname ışığında ele alınmıştır. Dönemin annelerinin benimsemeleri

gereken bu ilkeler, günümüz literatürü kapsamında gözden geçirilerek tekrar gündeme getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Anne, çocuk, Annelere ve Çocuklara Salname, Erken Cumhuriyet Dönemi

Abstract

Written works give clues about the thoughts, lifestyles, cultures and norms of societies. Especially the works written in the past are very important in terms of both building a bridge between yesterday and today and shedding light on the future. As in every period, in the first years of the Republic, the current situation, aims and principles of the period were discussed with various publications. Because in this period, reducing the devastating effects of the wars (epidemics, decrease in population and manpower, etc.) before the proclamation of the Republic was seen as an important issue and media organs were actively used in the creation of a modern state structure that was getting stronger. Like magazines, books and newspapers, yearbooks were one of the important publishing tools of the period. With the yearbooks issued by private or official institutions, it was aimed to reveal the events that took place throughout the year, and in the light of the experiences, clues were given about what should be done for an ideal society. In this context, yearbooks were seen as primary sources in terms of learning the events and principles adopted in the past and attracted the attention of researchers. As a matter of fact, when it is considered that those who do not know their past cannot understand their present, and those who do not understand their present cannot see their future, it is seen that the examination of retrospective documents is an essential issue. In this study, the Yearbook for Mothers and Children, published by the Turkish Himâye-i Etfâl Society in 1927, was examined. In the study, the principles that should be adopted by mothers, who have made great contributions to the upbringing of new generations, are discussed in the light of the aforementioned yearbook. These principles, which should be adopted by the mothers of the period, were brought to the agenda again by reviewing the scope of today's literature.

Keywords: Mother, child, Yearbook for Mothers and Children, Early Republican Period

ÇOCUĞUN OKURYAZARLIK BECERİLERİNİN GELİŞTİRİLMESİNDE AİLENİN ROLÜ

The Role of the Family in Developing the Child's Literacy Skills

Doç. Dr. Hatice DEĞİRMENCİ GÜNDOĞMUŞ

Aksaray Üniversitesi Eğitim Fakültesi

haticedegirmenci@aksaray.edu.tr, ORCID: 0000-0002-4583-7854

Doç. Dr. Aybala ÇAYIR

Aksaray Üniversitesi Eğitim Fakültesi

aybalacayir@gmail.com, ORCID: 0000-0003-3621-9736

ÖZET

Toplumun geleceğini şekillendiren en önemli yapı taşı çocuktur. Çocuk içinde bulunduğu ortamı etkileyen ve içinde bulunduğu ortamdan etkilenen bir varlıktır. Çocuğun ruh ve beden sağlığı bir bütün halindedir. Doğduğu andan itibaren içerisinde yaşadığı ailenin sahip olduğu eğitim, sosyokültürel ve sosyoekonomik düzeyi çocuğun gelişimini etkilemektedir. Ayrıca ailenin çocuğuna bakış açısı, çocuğu ile kurduğu iletişimin niteliği, çocuktan beklentileri çocuğun hayata bakış açısını ve eğitimini doğrudan etkilemektedir.

Çocukların huzurlu, mutlu ve başarılı bireyler olmalarını sağlamak, geçmişin tecrübe ve değerlerini geleceğe taşımalarına destek olmak, yaşadığı toplumun gelişmesine katkı sunması için çocuğun okuryazarlık becerilerinin geliştirilmesinde aile çok önemli bir yere sahiptir.

Erken çocukluk döneminde el becerilerini geliştirmek için çizme, boyama, kesme, yapıştırma, boncuk dizme, top oynama ve oyun hamuru ile şekiller oluşturma gibi etkinlikler yapılmaktadır. Aile ortamında yapılan dinleme, konuşma, cümle tamamlama, hikâye oluşturma, tekerleme söyleme ve şiir ezberleme gibi etkinlikler ise okuryazarlık becerilerinin geliştirilmesine katkı sağlamaktadır. Okuryazarlık becerisi bireyin okuduklarını anlamlandırma sürecini ifade etmektedir.

Genetik faktörlerin etkisinin yanı sıra; çocuk dinleme ve konuşma becerilerini, okuma ve yazma kültürünü, okuma alışkanlığını aile

ortamında kazanmaktadır. Okuma alışkanlığının kazandırılmasında ailenin okumaya verdiği değer önemlidir. Çocuklarının okuryazarlık becerilerini geliştirmek için ailelerin sağladıkları ortam, ilkokuldaki çocukların okuryazarlık başarısındaki bireysel farklılıkları ortaya çıkarmaktadır. Bu araştırma ile ilgili literatür taranarak çocuğun okuryazarlık becerilerinin geliştirilmesinde ailenin rolü açıklanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk, okuryazarlık becerileri, aile

Abstract

The most important building block that shapes the future of society is the child. The child is an entity that affects the environment he/she is in and is affected by the environment he/she is in. The child's mental and physical health is a whole. From the moment of birth, the education, socio-cultural and socioeconomic level of the family in which he lives affects the development of the child. In addition, the perspective of the family towards the child, the quality of the communication with the child, and the expectations from the child directly affect the child's perspective on life and education.

The family has a very important place in the development of the child's literacy skills in order to ensure that children become peaceful, happy and successful individuals, to support them in carrying the experiences and values of the past to the future, and to contribute to the development of the society in which they live.

Activities such as drawing, painting, cutting, sticking, stringing beads, playing ball and creating shapes with play dough are carried out in order to develop hand skills in early childhood. Activities such as listening, speaking, completing sentences, creating stories, saying nursery rhymes and memorizing poems in the family environment contribute to the development of literacy skills. Literacy skill refers to the process of making sense of what an individual reads.

In addition to the effect of genetic factors; The child gains listening and speaking skills, reading and writing culture and reading habits in the family environment. The value that the family attaches to reading is important in gaining the habit of reading. The environment provided by families to develop their children's literacy skills reveals individual

differences in the literacy achievement of children in primary school. The role of the family in the development of the child's literacy skills was explained by scanning the literature related to this research.

Keywords: Child, literacy skills, family

**MASALLARIN TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDEKİ YERİ ve
İLKÖĞRETİM TÜRKÇE DERS KİTAPLARINDA
KULLANIMI**

**The Place of Falls in Turkish Teaching and Their Use in Primary
Education Turkish Textbooks**

Uzman Öğretmen Ümit ÇİFTBAŞ

ilunga19@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-5328-804X

ÖZET

Masal, olağanüstü olaylara yer veren, olağanüstü kahramanların olduğu yer ve zamanın tam anlamıyla bilinmediği sözlü anonim halk edebiyatı ürünü olan bir anlatı türüdür. Geçmişte halk meclislerinde yetişkinler için anlatılan ama günümüzde daha çok çocuklara hitap eden masallar; iyilerin galip geldiği, doğruluk, dürüstlük, güzellik, ahlaklı olmak, erdemli olmak, yardımseverlik gibi olumlu duyguları da içeriğinde barındırdığı için özellikle ilk çocukluk döneminde ve ilkokulun ilk yıllarında çok önemlidir. Masallar ilk çocukluk döneminde çocukların dinleme ve konuşma, ilkokulun ilk yıllarında ise okuma ve yazma becerilerinin gelişmesini sağlamak ve Ana Dilin tüm incelikleriyle öğrenilmesine katkı sağlar. Öğrenciler, çocuk edebiyatının en önemli unsurlarından biri olan masallarla gerçek manada bu dönemde tanışmaktadırlar. Türkçe dersinin genel amaçları arasında öğrencileri dinleyen, okuyan, anlayan, konuşan ve yazan bir bireye dönüştürmek yer almaktadır. İşte bu genel amaçlar doğrultusunda yaptığımız bu çalışmanın önemi ortaya çıkmaktadır. Çünkü masalların bu temel becerilere katkısı yadigarınamaz. Çalışma nitel araştırma yöntemlerinden tarama modelinde betimsel bir araştırma olup 2022/2023 Eğitim-Öğretim yılında ilköğretim birinci kademede okutulan Türkçe ders kitapları incelenerek, bu kitaplarda bulunan masalların kullanımını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Masalların ders kitaplarında hangi bölümlerde yer aldığı belirlenmeye çalışılarak ders kitaplarında yer alan masalların sınıf bazında sayıları tespit edilip masalların Türkçe öğretimindeki yeri ve önemi ortaya konulmuştur. Sonuç olarak ön çalışmalarımızda, masalların ana dili öğretimi, Türkçe Öğretimi ve değerler konusunda katkısı büyük iken ilköğretim birinci

kademe Türkçe ders kitaplarında masalların sayısının yetersiz olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Masal, Ana Dil Öğretimi, Türkçe öğretimi, Halk Edebiyatı

Abstract

Fairy tale is a type of narrative, which is a product of oral anonymous folk literature, where extraordinary events are located, where the extraordinary heroes are and the time and place are not known exactly. Fairy tales that were told for adults in public assemblies in the past but appeal to children more today; It is very important especially in the first childhood period and in the first years of primary school, as it contains positive emotions such as truthfulness, honesty, beauty, being moral, being virtuous and benevolence. Tales contribute to the development of listening and speaking skills of children in the first childhood, and the development of reading and writing skills in the first years of primary school, and to the learning of the mother tongue with all its subtleties. During this period, students are introduced to fairy tales, one of the most important elements of children's literature. The general objectives of the Turkish course are to transform students into individuals who listen, read, understand, speak and write. The importance of this study, which we have done in line with these general purposes, emerges. Because the contribution of fairy tales to these basic skills cannot be overlooked. The study is a descriptive research in the scanning model, which is one of the qualitative research methods, and aims to reveal the use of tales in these books by examining the Turkish textbooks taught in the primary school in the 2022/2023 academic year. By trying to determine in which sections the tales take place in the textbooks, the number of the tales in the textbooks on the basis of class was determined and the place and importance of the tales in Turkish teaching were revealed. As a result, in our preliminary studies, it has been determined that the number of tales in primary school Turkish textbooks is insufficient, while the contribution of tales to mother tongue teaching, Turkish teaching and values is great.

Keywords: Fairy Tale, Mother Tongue Teaching, Turkish Teaching, Folk Literature

DEDE KORKUT HİKÂYELERİNDE UZAM KODLAYICI EKLER VE İŞLEVLERİ

Space Coder Suffixes and Their Functions in Dede Korkut Stories

Öğr. Gör. Dr.Hande ÜNVER ÖZDOĞAN

Alaaddin Keykubat Üniversitesi, Rektörlük Türk Dili Bölümü

hande.unver@alanya.edu.tr, ORCID: 0000-0001-9281-5247

ÖZET

Bir anlatının zaman ve kişi unsurlarıyla birlikte temel öğelerinden olan uzam bilgisi, Türkiye Türkçesinde yüklemde bir kodlayıcıyla yer almaz. Ancak cümlede iletilmek istenen bilgi doğrultusunda hizmetine girecek öğelerin yetkilerini yönetme kapasitesine sahip yüklem, uzam bilgisine hizmet edecek öğeleri cümleye dâhil ederek bağdaşıklık ve tutarlılık ilkelerine uygun olarak yönetir. Dilbilimde *istem* kuramıyla açıklanan bu yönetimde uzam bilgisine hizmet eden dil birimlerinin yüklemle ilişkisi, ad işletimi kategorisindeki eklerle sağlanır. Yine bu ekler, geldiği adı ya da eylemsiye yer ilgisiyle bağlayarak uzamsal ilişkiye hizmet ederler.

Uzam kodlayıcılarını yükleme ya da yan cümlelerde eylemsiye taşıyan ekler, kimi zaman uzam bilgisini temel olarak veren kodlayıcılara, kimi zamansa uzam kodlayıcısı olamamasına rağmen bu ekler aracılığıyla uzam bilgisine hizmet eden kodlayıcılara eklenir. Birinci durumda uzam bilgisi temel olarak verilirken diğer durumda ikinci planda verilmiş olur. Yine uzam bilgisi aracılığıyla başka bilgilerin verilmesini sağlayan kodlayıcılar da söz konusu eklerle yüklem taşıyıcıdır. Ayrıca istem bilgisinde eylem, hangi işletme ekini alacağı konusunda sınırlayıcı olmasına rağmen Türkçenin tarihi kaynaklarından itibaren eylemin anlamsal istemine aykırı durumlar olduğu görülmektedir. Buna istem bilgisinde, istem nöbetleşmesi adı verilmektedir. Hikâyelerde uzam kodlayıcılarını taşıyan eklerde görülen istem değişimlerinde de uzam bilgisinin temel ya da ikincil planda verilebildiği görülmektedir.

Bu çalışmada Türk edebiyatının temel taşlarından biri olan Dede Korkut Hikâyeleri üzerinden, uzam bilgisine hizmet eden kodlayıcıların bu bilgiyi temelde ya da ikincil olarak vermeleri ve bu hususta ad

işletme eklerinin işlevleri incelenmiştir. Böylece uzam kodlayıcılarını taşıyan eklerin göstermiş oldukları anlamsal ve biçimsel işlevlerin tarihi bir metinden hareketle tespit edilmesi amaçlanmıştır.

Anahtar Sözcükler: dilbilgisel uzam, ad işletme ekleri, istem nöbetleşmesi, Dede Korkut Hikâyeleri

Abstract

The knowledge of space, which is one of the basic elements of a narrative together with the time and person elements, does not take place with a coder in the predicate in Turkey Turkish. However, the predicate, which has the capacity to manage the powers of the items that will be put into service in line with the information to be conveyed in the sentence, manages it according to the principles of consistency and consistency by including the items to be conveyed in the sentence. serves the spatial information in the sentence. In this management, which is explained with the theory of valency in linguistics, the relationship between the language units serving the spatial knowledge and the predicate is provided by the suffixes in the noun operation category. Again, these suffixes serve the spatial relationship by linking the name they come from with the name or the verb with place relation.

Suffixes that carry space coders into verbs in loading or subordinate clauses are sometimes added to coders that provide space information as a basis, and sometimes to coders that serve space information through these suffixes, although they are not space coders. In the first case, the spatial information is given as the basis, in the other case it is given in the secondary plan. Again, the coders that provide other information through space information are also loaded with the said attachments. In addition, although the verb in the valence information is restrictive in terms of which inflection suffix it will take, it is seen that there are situations that are contrary to the semantic request of the verb in the historical sources of Turkish. This is called *valency alternation* in valency information. It is seen that the spatial information can be given in the basic or secondary plan in the changes in the claims seen in the appendices carrying the space coders in the stories.

In this study, through the Dede Korkut Stories, which is one of the cornerstones of Turkish literature, the main or secondary information given by the coders serving the knowledge of space and the functions of the name inflection suffixes in this regard were examined. Thus, it is aimed to determine the semantic and formal functions of the suffixes carrying the space coders, based on a historical text.

Key Words: grammatical space, noun inflection suffixes, valency alternation, Dede Korkut Stories

İKİ DİLLİ TÜRK ÇOCUKLARINA YÖNELİK ÇALIŞMALARIN META ANALİZİ

Meta-Analysis of Studies on Bilingual Turkish Children

Öğretim Görevlisi Dr. Ramazan ERYILMAZ

Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi, TÖMER

ramazaneryilmaz06@gmail.com, ORCID: 0000-0003-1596-7276

Öğretim Görevlisi Zeynep EKİNCİ

Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi, TÖMER

zeynepekinci@alanya.edu.tr, ORCID: 0000-0002-2133-358X

ÖZET

Alan yazında iki dilli Türk çocuklarının eğitime yönelik birçok çalışma mevcuttur. Çalışmalar meseleyi çeşitli boyutları ile ele almışlar ve bu bağlamda bazı sonuçlar elde etmişlerdir. Bu konu alanının pek çok alt konuya ayrıldığı görülmektedir. Bu çalışmaların alt konularının belirlenmesi, yöntemsel özelliklerinin ortaya konulması, iki dilli Türk çocuklarının eğitimi konu alanında yapılan çalışmaların konu dağılımları, amaçları ve yöntemleri bakımından eksik ya da yeterli noktalarının görülebilmesini sağlayacaktır. Dolayısıyla bu araştırmanın amacı alan yazında iki dilli Türk çocuklarının eğitimi konusunda gerçekleştirilmiş çalışmaların belirli ölçütlere göre analiz edilmesidir. Meta-analizi, belirli bir konuda yapılmış, birbirinden bağımsız, birden çok çalışmanın sonuçlarını birleştirme ve elde edilen araştırma bulgularının istatistiksel analizini yapma yöntemidir. Meta analizi çalışmalarının temel özelliği olarak bu çalışmada birçok araştırmacı verileri bir araya getirilerek anlamlı bir bütünlük oluşturulmaya çalışılmıştır. Veriler doküman analizi ile incelenmiştir. Makale ve tezler; konu, örneklemin seçildiği ülke ve yöntem konularında analiz edilmiştir. Alan yazın taraması sonucunda; Balkan ülkelerinde iki dillilere Türkçe eğitimi kapsamında, Bulgaristan, Romanya, Kosova, Yunanistan, Kuzey Makedonya, Moldova, Batı Avrupa ülkelerinde; Almanya, Avusturya, Belçika, Fransa, Hollanda, İsviçre, İngiltere, İsveç, Norveç ülkeleri odağa alınmıştır. Bu araştırmanın sonuçlarına göre, çalışmaların yöntem açısından birçok eksiklik ve belirsizlik barındırdığı görülmektedir. Çalışmaların konu

dağılımı dengelidir. Fakat nicel çalışmaların ve saha çalışmalarının nispeten az sayıda olduğu göze çarpmaktadır. Makale türündeki çalışmalarda hedef ülkelerin dağılımının dengeli olduğu görülmektedir. İki dilli Türk çocuklarının Türkçe eğitimi açısından ele alınması gereken hemen hemen tüm ülkeler çalışmaya tabi tutulmuştur. Buna karşın tez düzeyindeki çalışmaların dağılımının dengesiz olduğu gibi birçok ülkenin henüz tez düzeyinde ele alınmadığı da görülmektedir.

Anahtar Sözcükler: İki dilli, Türkçe, eğitim, analiz

Abstract

In the literature, there are many studies on the education of bilingual Turkish children. Studies have dealt with the issue in various dimensions and have obtained some results in this context. It is seen that this subject area is divided into many sub-topics. Determining the sub-topics of these studies and revealing their methodological features will enable to see the deficient or sufficient points of the studies in the field of education of bilingual Turkish children in terms of subject distribution, aims and methods. Therefore, the aim of this research is to analyze the studies carried out on the education of bilingual Turkish children in the literature according to certain criteria. Meta-analysis is a method of combining the results of more than one independent study on a specific subject and statistical analysis of the research findings. As the main feature of meta-analysis studies, in this study, a meaningful and hollistic structure was tried to be created by bringing together the data of many researchers. The data were analyzed by document analysis. Articles and theses; The subject was analyzed in terms of the country from which the sample was selected and the method. As a result of the literature review; Within the scope of Turkish education for bilinguals in Balkan countries, Bulgaria, Romania, Kosovo, Greece, North Macedonia, Moldova, Western European countries; Germany, Austria, Belgium, France, Netherlands, Switzerland, England, Sweden, Norway are in target. According to the results of this research, it is seen that the studies have many deficiencies and uncertainties in terms of method. The subject distribution of the studies is balanced. However, it is striking that quantitative studies and field studies are relatively few.

It is seen that the distribution of target countries is balanced in the studies of article type. Almost all the countries that need to be considered in terms of Turkish education of bilingual Turkish children were included in the study. On the other hand, it is seen that the distribution of studies at the thesis level is uneven and many countries have not yet been addressed at the thesis level.

Keywords: Bilingual, Turkish, education, analysis

AĞIZ ÇALIŞMALARINDA BİR LİTERATÜR KARŞILAŞTIRMASI: TOKAT VE KIBRIS AĞZI ÖRNEKLERİ

A Literature Comparison in Dialect Studies: Examples of Tokat and Cypriot Dialect

Dr. Dilan KALAYCI ALAS

Yakın Doğu Üniversitesi,

dilan.kalayci@neu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-2778-754X

ÖZET

Türkiye Türkçesini kapsayan araştırma alanlarından biri de ağız çalışmalarıdır. Ağız çalışmaları, ses bilgisini, biçim bilgisini, söz dizimini ve üslubu kapsar. Ağız çalışmaları aynı zamanda dil bilim alt dallarındandır. Literatürde yer alan ağız çalışmalarının nicelik bakımından incelenmesiyle elde edilen veriler Tokat ve Kıbrıs ağızı ile ilgili sınırlı sayıda araştırmaya rastlandığını göstermiştir. Türkçenin zenginliğinin bir göstergesi olarak ağız çalışmalarının hangi boyutlarda ve hangi yöntem tekniklerle oluşturulduğunu ortaya koymak faydalı olacaktır. Bu bağlamda araştırmanın amacı Tokat ve Kıbrıs ağızı konusunda yapılmış araştırmaları karşılaştırmalı olarak ortaya koymak ve incelemektir. Söz konusu karşılaştırmada her iki ağız hakkında literatürde yer alan çalışmalar yöntem, amaç, sonuç ve kapsam olarak değerlendirilmiştir. Araştırmada belge incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Belge incelemesinde araştırılan olay ya da olgular hakkında yazılı bilgi içeren dokümanlar analiz edilmektedir. 1999-2021 yılları arasında incelenen tam metin erişimi olan 10 makale araştırma kapsamında incelenmiştir. İnceleme sonucunda ağız çalışmalarının sayısının azlığı göze çarpmaktadır. Özellikle Tokat ağızıyla ilgili sınırlı sayıda makaleye ulaşılmıştır. Kıbrıs ağızına yönelik literatür taraması ve nitel çalışmaların daha çok olduğu tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda Tokat ağızına yönelik araştırmaların az olduğu ve Kıbrıs ağızı çalışmalarında söz varlığına, kavram karmaşasına ve fonolojik yapıya yoğunlaşıldığı görülmüştür. Ağız çalışmalarına,

özellikle Tokat ağzına yönelik araştırmalara ağırlık verilmelidir. Ayrıca dilin bir zenginliği olarak ağız çalışmalarının sürekliliği ve bu çalışmaların zaman zaman karşılaştırmalı olarak incelenmesi faydalı olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Ağız çalışmaları, Tokat ağzı, Kıbrıs ağzı.

Abstract

One of the research areas covering Turkish in Turkey is oral studies. Dialect studies cover phonology, form knowledge, syntax and style. Dialect studies are also one of the sub-branches of linguistics. The data obtained by the quantitative examination of the dialect studies in the literature showed that there are a limited number of studies on the Tokat and Cypriot dialects. As an indicator of the richness of the Turkish language, it will be useful to reveal in which dimensions and with which method techniques the dialect studies were created. In this context, the aim of the research is to put forward and examine the studies conducted on Tokat and Cypriot dialect comparatively. In this comparison, the studies in the literature about both dialects were evaluated as methods, objectives, results and scope. Document analysis method was used in the research. In document examination, documents containing written information about the investigated facts are analyzed. 10 articles with full text access, which were examined between 1999 and 2021, were deciphered within the scope of the research. As a result of the examination, the small number of dialect studies is noticeable. In particular, a limited number of articles about the Tokat dialect have been accessed. It has been determined that there are more literature reviews and qualitative studies on the dialect of Cyprus. As a result of the research, it was seen that there is little research on the Tokat dialect and that the presence of vocabulary, concept confusion and phonological structure are concentrated in the studies of the Cypriot dialect. Emphasis should be given to dialect studies, especially research on Tokat dialect. In addition, as a wealth of language, the continuity of oral studies and the comparative study of these studies from time to time will be useful.

Key words: Studies on dialect, Tokat dialect, Cypriot dialect

DİSLEKSİ (OKUMA GÜÇLÜĞÜ)

Dyslexia (Reading Difficulty)

Doç. Dr. Aybala ÇAYIR

Aksaray Üniversitesi Eğitim Fakültesi

aybalacayir@gmail.com, ORCID: 0000-0003-3621-9736

Doç. Dr. Hatice DEĞİRMENCİ GÜNDOĞMUŞ

Aksaray Üniversitesi Eğitim Fakültesi

haticedegirmenci@aksaray.edu.tr, ORCID: 0000-0002-4583-7854

ÖZET

Okuma, bireyde doğuştan, kendiliğinden meydana gelen bir beceri değildir. Okuma, insanın varoluş serüveninde hayatı anlamlandırmasında yardımcı olan ve kazanılması oldukça zor ve karmaşık bir beceridir. Doğan her çocuk kendiliğinden konuşabilir. Ancak okuyamaz. Çünkü okuma becerisi çok sayıda zihinsel süreçlerin gelişimi sonucu kazanılabilen bir beceridir. Bazı öğrenciler zihinsel gelişimlerini tamamlamalarına rağmen okuma becerilerini istenilen düzeyde kazanamamaktadır.

Zihinsel, işitsel ve görsel hiçbir problem olmamasına rağmen okumada güçlük yaşayan öğrencilerin sayısı dünyada ve ülkemizde her geçen gün artmaktadır. Bu güçlük literatürde disleksi (okuma güçlüğü) olarak karşımıza çıkmaktadır. Son 20 yıldır dünyada önemli bir araştırma konusu olan disleksi, son zamanlarda ülkemizde de araştırmacılar tarafından ilgi gören bir konu olmuştur.

Türkiyede disleksili çocuk sayısı oldukça fazladır. Okuma güçlüğü yaşayan çocuklar öğretmenleri ve aileleri tarafından çoğu zaman tespit edilemediği için ciddi sorunlarla karşılaşmaktadırlar. Disleksili öğrencilerin özelliklerinin bilinmesi, öğretmen ve ailelerin disleksili öğrencileri erken tespit edilebilmesini kolaylaştırmaktadır. Böylece erken tespit edilebilen disleksili öğrencilere uygulanacak öğretim ve eğitim programlarının daha işlevsel olabileceği düşünülmektedir. Bu çalışmada disleksili öğrencilerin özellikleri ilgili literatür doğrultusunda tespit edilmiştir.

Anahtar sözcükler : Disleksi, Okuma, Akıcı Okuma

Abstract

Reading is not an innate, spontaneous skill in the individual. Reading is a very difficult and complex skill to acquire, which helps people to make sense of life in their adventure of existence. Every child born can speak spontaneously. However, he cannot read. Because reading skill is a skill that can be acquired as a result of the development of many mental processes.

Although some students have completed their mental development, they cannot gain their reading skills at the desired level. Although there is no mental, auditory or visual problem, the number of students who have difficulty in reading is increasing day by day in the world and in our country. This difficulty appears in the literature as dyslexia (reading difficulty). Dyslexia, which has been an important research topic in the world for the last 20 years, has recently been a subject of interest by researchers in our country.

The number of children with dyslexia in Turkey is quite high. Children with reading difficulties face serious problems because they are often not detected by their teachers and families. Knowing the characteristics of dyslexic students makes it easier for teachers and families to detect dyslexic students early. Thus, it is thought that education and training programs to be applied to students with dyslexia who can be detected early may be more functional. In this study, the characteristics of students with dyslexia were determined in accordance with the relevant literature.

Key words : Dyslexia, Reading, Reading Fluent

ÇOK ANLAMLILIK VE SÖZ İÇİ KARŞITLIK BAKIMINDAN “ŞİMDEN GERÜ” YAPISI

The Structure of “Şimden Gerü” in Terms of Polysemy and Enantiosemi

Öğretim Görevlisi Dr. Neslihan KARACAN
Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi, TÖMER
karacan57@gmail.com, ORCID: 0000-0003-1784-1132

ÖZET

Çokanlamlılık (Alm. Polysemie, Mehrdeutigkeit, Fr. polysemie, İng. polysemy), bir gösterenin birçok gösterilen belirtmesi veya bir birimin birçok anlam içerme durumu olarak tanımlanır. Çokanlamlılık sıklık kavramıyla yakından ilgilidir. En sık rastlanan birimler, çokanlamlılığın en yoğun düzeye ulaştığı öğelerdir. Sözün kullanıldığı her farklı alan farklı bir anlam demek olduğu için aynı söz altındaki farklı anlamlar ile çok anlamlılık ortaya çıkar.

Dilimizde *ters anlamlılık, karşıt anlamlılık, zıt anlamlılık (Alm. antonymie, Fr. antonymie, İng. antonyme)* terimleriyle karşılanan kavram ise genellikle birbirine karşıt anlam taşıyan sözcüklerin oluşturduğu anlam zıtlığı olarak tanımlanır. Ancak bazı çok anlamlı sözcüklerde anlam farklılaşmalarının değişik boyutlara ulaştığı, hatta sözcüğün kendi içerisinde çeşitli yönlerden karşıtlıklar barındırmaya başladığı görülür. Dilde çok anlamlı bazı sözcüklerde rastlanan bu durum, *söz içi karşıtlık (enantiosemi)* olarak adlandırılır. Bu, bir sözlük birimin en az iki anlamının birbirine ters düşmesi, şeklinde değerlendirilmektedir

Söz içi karşıt anlamlılığın pek çok farklı formu ve nedenleri vardır. Dinar (2018), bunları 2 ana başlık altında değerlendirmiştir. 1. *Yalın Söz İçi Karşıtlık*, 2. *Bağlamsal Söz İçi Karşıtlık*. Herhangi bir bağlama ihtiyaç duymayan ya da çok sınırlı bağlam içerisinde karşıtlık anlamını verebilen sözcükleri *yalın söz içi karşıtlık* içerisinde değerlendirirken; bağlamsal söz

İçerik karşıtlığının ise eşdizimlilik, iron vb. pek çok farklı sebebi bulunmaktadır.

Söz içerik karşıt anlamlılık hem çok anlamlılık hem de bir karşıt anlamlılık unsurudur. Bu çalışmada “şimden gerü” yapısı ile tarihî metinlerde “kerü/kirü/gerü” sözcüğü hem çok anlamlılık hem de söz içerik karşıtlık açısından ele alınacaktır. Bu bakımdan öncelikle “kerü/kirü/gerü” sözcüğünün etimolojisi incelenecek daha sonra tarihî metinlerde kerü/kirü/gerü” sözcüğünün kullanım alanlarına, işlevlerine ve anlamlarına değinilecektir. Ardından “şimden gerü” yapısının söz içerik karşıt anlamlılığı Eski Anadolu Türkçesi metinlerinden oluşturulan derlem üzerinden örneklerle açıklanacaktır.

Anahtar Sözcükler: Eski Anadolu Türkçesi, çok anlamlılık, şimden gerü, söz içerik karşıtlık.

Abstract

Polysemy (Alm. Polysemie, Mehrdeutigkeit, Fr. polysemie, Tur. Çokanlamlılık) is defined as the state in which a signifier has many indicated indications or a unit contains many meanings. Polysemy is closely related to the concept of frequency. The most common units are those in which polysemy reaches its most intense level. Since each different field in which the word is used means a different meaning, polysemy emerges with different meanings under the same word.

In our language, the concept that is met with the term *anonymity* (Alm. *antonymie*, Fr. *antonymie*, Tur. *ters anlamlılık, karşıt anlamlılık, zıt anlamlılık*) is generally defined as the antonym of words with opposite meanings. However, in some polysemous words, it is seen that the differentiation of meaning reaches different dimensions, and even the word itself begins to contain contradictions in various aspects. This situation, which is found in some polysemous words in a language, is called *enantiosemy*. This is considered to mean that at least two meanings of a dictionary unit contradict each other

There are many different forms and causes of enantiosemitia. Dinar (2018) evaluated them under 2 main headings. 1. *Simple Intraverbal Contrast*, 2. *Contextual Intraverbal Contrast*. When evaluating words that do not need any context or that can give the meaning of opposition in a very limited context in *simple intraverbal contrast*; contextual rhetorical contrast has many different causes, such as collocations, irony, etc.

Intraverbal antonym is both a polysemy and an antonym element. In this study, the "şimden gerü" structure and the word "kerü/kirü/gerü" in historical texts will be discussed in terms of both polysemy and intraverbal contrast. In this respect, first of all, the etymology of the word "kerü/kirü/gerü" will be examined, and then the uses, functions, and meanings of the word "kerü/kirü/gerü" in historical texts will be mentioned. Then, the intraverbal antonym of the "şimden gerü" structure will be explained with examples through the corpus of Old Anatolian Turkish texts.

Keywords: Old Anatolian Turkish, polysemy, şimden gerü, intraverbal contrast.

ERDEM KAYA’NIN “SEVGİYE CEZA” ROMANI ÜZERİNE BİR İNCELEME

A Review on Erdem Kaya’s “Punition for Love” Novel

Dr. Pınar ÇAKIR

*İstanbul Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksekokulu,
pnrcakir35@gmail.com, ORCID: 000-0002-4450-4257*

ÖZET

1968 yılında Tokat’ın, Niksar ilçesinde doğan Şiir, tiyatro ve roman türünde pekçok eser veren yazar, hem sosyal hem de kültürel anlamda aktif bir şekilde yazın hayatına devam etmektedir.

Sevgiye Ceza romanı farklı kültürel kodlara sahip, birisi alevi diğeri sünni olan gençlerin kavuşamama hikâyesidir. Aşk temalı bir kurgu olarak karşımıza çıkan roman, İstanbul’da geçmektedir. Ancak romanın kahramanları Anadolu’da yaşayan ve bu kültürden beslenen karakterlerdir. Romanda bilgi-cehalet, bireysellik-toplumsallık, baskı-özgürlük, zenginlik-fakirlik gibi konular sembolik olarak ustaca işlenmiştir.

Ülkemizin sosyal bir gerçekliğine dikkat çekmek isteyen yazar, romanda politik öğelerden uzak durmayı tercih etmiştir. Metnin temeline insan sevgisini alan Kaya, karşıtlık ve kutuplaşmaya tohum ekmek için özellikle dikkat etmiş, metni romantik bir üslupla ifade etmiştir. Alevilik ve Sünnilik ekseninden daha çok cehalet kavramının nelere sebep olabileceği üzerinde duran ve bu yansımalarının anlatıldığı eser, içerik ve biçim bakımından incelenmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Edebiyat, roman, eleştiri, inceleme.

Abstract

Born in Niksar, Tokat in 1968, the author, who has written many works in the genre of poetry, theater and novel, continues his literary life both socially and culturally.

The novel *Sevgiye Ceza* is the story of young people who have different cultural codes, one of whom is an Alevi and the other is a Sunni. The novel, which is a love-themed fiction, takes place in Istanbul. However, the protagonists of the novel are the characters who live in Anatolia and

are fed by this culture. In the novel, subjects such as knowledge-ignorance, individuality-sociality, oppression-freedom, wealth-poverty are handled symbolically masterfully.

The author, who wants to draw attention to a social reality of our country, preferred to stay away from political elements in the novel. Taking human love as the basis of the text, Kaya paid special attention not to sow opposition and polarization, and expressed the text in a romantic style. The work, which focuses on what the concept of ignorance can cause rather than the axis of Alevism and Sunnism, and these reflections are explained, will be tried to be examined in terms of content and form.

Key words: Literature, novel, criticism, review.

ANADOLU EFSANELERİNE YANSIYAN HAYVAN MOTİFLERİ

Animal Motifs Reflected in Anatolian Legends

Öğretim Görevlisi, Dr. Tuğba TEKE

Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Devrek Meslek Yüksekokulu
tugbateke@beun.edu.tr, ORCID: 0000-0002-2296-7250

ÖZET

Edebi anlatı türleri arasında inançları aktarma vasıtası olarak teşekkül eden efsaneler, önemli bir yer tutmaktadır. Başlangıçta masalların bir alt sınıfı olarak ele alınan efsaneler zamanla bağımsız bir tür olarak kabul edilmiştir. Efsanelerde insanların yakın çevrelerindeki kişileri, olayları, nesne ya da mekânları çeşitli sebeplerle kutsallaştırıp bunları sözlü olarak aktardığı görülür. Efsaneler, çoğunlukla yaratıldığı coğrafyanın izlerini taşıyan karakteristik bir biçime sahiptir. Böylece söz konusu coğrafya ile insan arasında önemli bir bağ kurulmuş olur. Gerek anlatıcı gerekse dinleyici kitlesi efsanede anlatılanların hayalî değil gerçek olduğuna inanmak ister. Efsanelerde anlatının devamını sağlayan motif adı verilen unsurlar yer alır. Türk insanının yalnızca maddi hayatının bir parçası olmakla sınırlı kalmayan hayvanlar efsanelerde karşılaşılan motifler arasındadır. Bu çalışmada efsanelerde yer alan hayvanlar, cinsleri bakımından sınıflandırılmak suretiyle incelenmiştir. Kuşlar, dört ayaklı hayvanlar, böcekler, sürüngenler ve suda yaşayanlar gibi başlıklar oluşturulmuştur. Çalışmada insanoğlunun yeryüzündeki en büyük yardımcısı olan hayvanların, sosyo-kültürel belleğin ürünü olan efsanelerdeki yerini belirlemek amaçlanmıştır. Çalışmanın evreni efsane alanında yapılmış en kapsamlı çalışmalardan biri olan Prof. Dr. Necati Demir'in Türk Efsaneleri adlı iki ciltten oluşan eseridir. Yazının hacmini zorlayacağından efsanelerin tam metnine çalışmada yer verilmemiştir. Anlatılan efsanelerde hayvan figürlerinden sembolik olarak yararlanılmış ve böylelikle söz konusu semboller hem anlatıcı hem de dinleyicinin hafızasına kolay silinmeyecek şekilde işlenmiştir. Sonuç kısmında Türk kültür ve medeniyet hayatının önemi bir parçası olan bu hayvanlar hakkında genel bir değerlendirme yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Anadolu, efsane, hayvan, halk edebiyatı, motif

Abstarct

Legends, which are formed as a means of transferring beliefs among literary narrative types, have an important place. Legends, which were initially considered as a subclass of fairy tales, have been accepted as an independent genre over time. In the legends, it is seen that people sanctify the people, events, objects or places around them for various reasons and convey them orally. Legends have a characteristic form that mostly bears the traces of the geography in which they were created. Thus, an important link is established between the geography in question and the human being. Both the narrator and the audience want to believe that what is told in the legend is real, not imaginary. There are elements called motifs that provide the continuation of the narrative in the legends. Animals, which are not limited to being only a part of the material life of the Turkish people, are among the motifs encountered in the legends. In this study the animals in the legends were examined by classifying them in terms of their breeds. Headings such as birds, four-legged animals, insects, reptiles and aquatic creatures were created. In the study, it is aimed to determine the place of animals, which are the greatest helpers of human beings on earth, in legends that are the product of socio-cultural memory. The universe of the study, one of the most comprehensive studies in the field of legend, Prof. Dr. Necati Demir's Turkish Legends is a two-volume work. The full text of the legends is not included in the study as it will force the volume of the article. In the legends told, animal figures were used symbolically, and thus, the symbols in question were ingrained in the memory of both the narrator and the listener in a way that would not be easily erased. In the conclusion part, a general evaluation has been made about these animals, which are an important part of Turkish culture and civilization life.

Key Words: Anatolia, legend, animal, folk literature, motif

EYİNİ KÖK – FƏRQLİ MƏNALAR

Same Root – Different Meanings

Dissertant Rəxşanə BABAZADƏ

Amea Nəsimi Ad. Dilçilik İnstitutu, Böyük Elmi İşçi

rbabazade.14@gmail.com, ORCID: 0000-0001-6185-3136

ÖZET

Məlum olduğu kimi, Azərbaycan, Türkiyə və Türkmənistan türkcələri eyni kökdən olub türk dillərinin Oğuz qrupuna mənsubdur. Təbii olaraq, bunlarda dilin söz tərkibinin çoxu eynidir. Lakin bəzi sözlər vardır ki onlar kök etibarilə eyni olsalar da zamanla anlam baxımından başqalaşma olmuşdur. Belə başqalaşma halları daha çox feillərdə müşahidə edilir. Məsələn, Azərbaycan və Türkiyə türkcələrində “fikirləşmək” mənasında işlənən “düşünmək” feili türkməncədə “anlamaq” deməkdir. Eləcə də, “kanmaq” və “kandırmək” sözləri çağdaş Azərbaycan türkcəsində “qanmaq” və “qandırmək” şəkillərində “anlamaq, idrak etmək” və “anlatmaq, başa salmaq” mənalarında işləndiyi halda Türkiyə türkcəsində “aldanmaq” və “aldatmaq, oyuna gətirmək” anlamlarında işlənərkəndir. Başqa bir misal, “dınmaq” və “dındırmək” feilləri Türkiyə türkcəsində müvafiq olaraq “səssizləşmək, susmaq; sakinləşmək” və ya “yatışdırmaq, sakinləşdirmək”, Azərbaycan türkcəsində isə əksinə “səsini çıxarmaq” və ya “danışdırmaq” mənalarında işlənərkəndir. Hətta maraqlıdır ki, ortağ “dın-” kökündən -c /-ç şəkilçisi ilə yaranmış “dinc” (Azərb.: sakit, rahat, uslu) və “dınç” (Türkiyə: canlı, enerjik) sözlərinin də mənaları bir-birindən fərqlidir.

Türkcənin ümumi xarakterik xüsusiyyətlərindən biri çoxmənalılıqdır. Bəzən də elə olur ki, bir sözün ilkin mənası hər iki ləhcədə qalsa da birində başqa bir anlamı, əsasən məcazi mənası daha işlək, daha basqın olduğundan ayrılma olur. Məsələn, “çaxmaq” feilinin Türkiyə türkcəsində (çakmaq) əsl ilkin mənasından doğan məcazi “anlamaq” anlamı Azərbaycan türkcəsində işlənərkəndir.

Bu tip ayrılımları düzəltmə sözlərdə də görmək mümkündür. Məsələn, “dayaq” kəlməsi Türkiyə türkcəsində “döymək, vurma” mənasında işləndiyi halda, bu söz azərbaycanca “dayaq” şəklində “dəstək, dayanılan nəsnə” anlamında işlənərkəndir. Yaxud “acıqlı” kəlməsi

Türkiyə türkcəsində “acıklı” şəklində “təsirli, kədərli” anlamında olduğu halda, azərbaycancada “əsəbi, qəzəbli” mənasındadır.

Qeyd edilməlidir ki, belə mənə ayrılımaları Türk dilinin bütün qollarında müşahidə edilir, lakin nümunələr çox olduğu üçün bu məqalədə məsələyə daha çox Azərbaycan və Türkiyə türkcələri təmsalində nəzər salacağıq.

Açar sözlər: türk dili, kök, çoxmənalılıq.

Abstract

As it is known, the Turkic languages of Azerbaijan, Turkey and Turkmenistan are of the same root and belong to the Oguz group of Turkic languages. Naturally, most of the vocabulary of the language is the same in them. However, there are some words that, although they are basically the same in root, there has been a difference in meaning over time. Such changes are mostly observed in verbs. For example, the verb “düşünmek” in Azerbaijani and Turkish means “to think”, but in Turkmen it means “to understand”. Likewise, the words “kanmak” and “kandırmak” are used in contemporary Azerbaijani Turkic as “qanmaq” and “qandırmaq” to mean “to understand, to comprehend” and “to tell”, while in Turkish they are used to mean “to be fooled” and “to deceive, to trick”. For another example, the verbs “dinmek” and “dindirmek” are respectively “to be silent” and “to calm down” in Turkish; in Azerbaijani Turkic, on the contrary, it is used in the meaning “to speak, to speak out” or “to make one speak”. In fact, the meanings of the words “dinc” (Azerbaijani: calm, well-behaved) and “dinch” (Turkish: lively, energetic) formed with the suffix -c/-ch from the common root “diñ-” are different from each other.

One of the general features of Turkic is polysemy. Sometimes, although the first meaning of a word remains in both, one of them has another meaning, usually a figurative meaning, which is more intense and more dominant, so it is separation. For example, the metaphorical meaning of “to understand the truth of the matter” arising from the original meaning of the verb “çakmak” (illuminate, lighten) in Turkish is not used in Azerbaijani Turkic.

It is possible to see this type of separation in corrective words. For example, although the word “dayak” is used in the sense of “beating”

in Turkish, this word is used in the form of “dayaq” in Azerbaijani in the sense of “support, object to rely on”. Or, although the word “acıqlı” means “pathetic, touching, sad” in Turkish, it means “irritable, nervous, angry” (acıqlı) in Azerbaijani.

It should be noted that such separation of meanings is observed in all branches of the Turkic language, but since there are many examples, in this article we will look at the issue more on the example of the Azerbaijani and Turkish.

Key words: turkic, origin, polysemy.

**ŞEMSEDDİN SİVASÎ'NİN MEVLİD ADLI ESERİNDE
ARKAİK UNSURLAR**

**The Archaic Elements in His Work Titled Mevlid of Şemseddin
Sivasi**

Dr. Öğr. Üyesi Ömer GÜVEN

Amasya Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi

omer.guven@amasya.edu.tr, ORCID: 0000-0002-9376-3538

ÖZET

Şemseddin Sivasî 926/1520'de Tokat'ın Zile ilçesinde doğmuş, Sivas'ta uzun yıllar irşat faaliyetini sürdürmüş önemli mutasavvıflardandır. Devrinin önemli ilimlerini tahsil etmiş olan Şemseddin Sivasî, Arapça ve Farsçayı çok iyi öğrenmiş, bu dillerde eser verebilecek yetkinliğe ulaşmıştır. Dinî-Tasavvufî Türk Edebiyatının XVI. yüzyıldaki önemli temsilcilerinden biri olan Şemseddin Sivasî mensur ve manzum pek çok eser kaleme almış velut bir yazardır. *Dîvân-ı Şemsî*, *Süleymâniyye*, *İbret-nümâ*, *Gülşenâbâd*, *Tercüme-i Kasîde-i Bürde*, *Menâzilü'l-Ârifîn*, *Menâkıb-ı Çehâr-yâr-i Güzîn* yazdığı eserlerden bazılarıdır. Şemseddin Sivasî'nin en meşhur eserlerinden biri de Mevlid adlı manzum eseridir. 1217 beyitten oluşan eser, 1580 yılında tamamlanmıştır. Mevlit metinleri içinde önemli bir yer tutan eser vezin, üslup ve içerik açısından oldukça güçlüdür. Aruz vezniyle yazılan eserde oldukça açık ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır. Eserde yer yer Arapça ve Farsça kelimelere yer verilse de bunlar ağır ve ağdalı değildir, halkın kolay anlayabileceği niteliktedir. Bu sebeple eseri özellikle Orta Anadolu'da mevlit törenlerinde sıklıkla okunmuştur.

Bu çalışmada, Şemseddin Sivasî'nin Mevlid adlı eserinde yer alan arkaik unsurlar ele alınmıştır. Kaynak eser olarak Hasan Aksoy'ın Mevlid yayını kullanılmıştır. Söz konusu eser taranarak arkaik unsurlar tespit edilmiştir. Çalışmada arkaik olduğu düşünülen unsurlar iki başlık altında değerlendirilmiştir. *Söz Varlığındaki Arkaik Unsurlar* başlığı altında eserdeki arkaik söz varlığı üzerinde durulmuş, konu metinden alınan beyitlerle açıklanmaya çalışılmıştır. *Eklerdeki Arkaik Unsurlar* başlığı altında ise yine eserden tespit edilen ve Eski Anadolu Türkçesi dönemi için karakteristik olan çeşitli ekler ele alınmıştır. Çalışmayla

Şemseddin Sivasî'nin Mevlid adlı eserinde yer alan arkaik söz varlığının ve eklerin kullanım alanları gösterilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Şemseddin Sivasî, Mevlid, arkaik unsurlar, Eski Anadolu Türkçesi, söz varlığı.

Abstract

Şemseddin Sivasî was born in the Zile district of Tokat in 926/1520, and is one of the important mystics who continued his spiritual and ethic guide activities in Sivas for many years. Şemseddin Sivasî, who had learned the important sciences of his period, learned Arabic and Persian very well and reached the competence to write works in these languages. Şemseddin Sivasî, who is one of the important representatives of Religious-Sufi Turkish Literature in the XVI. century, is a prolific writer who wrote many works in prose and verse. *Dîvân-ı Şemsî*, *Süleymâniyye*, *İbret-nümâ*, *Gülşenâbâd*, *Tercüme-i Kasîde-i Bürde*, *Menâzilü'l-Ârifin*, *Menâkıb-ı Çehâr-yâr-i Güzin* are some of the works that he wrote. One of the most famous works of Şemseddin Sivasî is his verse work titled *Mevlid*. The work which consists of 1217 couplets was completed in 1580. The work, which has an important place in the *Mevlit* texts, is very strong in terms of meter, style and content. A very clear and understandable language was used in the work written in aruz prosody. Although Arabic and Persian words are included in the work from time to time, they are not heavy and sticky, they are in a quality that the public can easily understand. For this reason, his work was often read at *Mevlit* ceremonies, especially in Central Anatolia.

In this study, archaic elements are discussed in Şemseddin Sivasî's work titled *Mevlid*. As the source work, Hasan Aksoy's *Mevlid* publication was used. Archaic elements were determined by scanning the aforementioned work. In the study, the elements that are thought to be archaic are evaluated under two headings. Under the title of *Archaic Elements in Vocabulary*, the archaic vocabulary in the work is emphasized, and the topic is tried to be explained with the couplets taken from the text. Under the title of *Archaic Elements in the Appendices*, various suffixes that are determined from the work and are

characteristic for the Old Anatolian Turkish period are discussed. With this study, the usage areas of the archaic vocabulary and suffixes in the work titled Mevlid of Şemseddin Sivasî were tried to be shown.

Key Words: Şemseddin Sivasî, Mevlid, archaic words, Old Anatolian Turkish, word stock.

SILIUS ITALICUS'UN *PUNICA*'SINI VE TROYA

***Punica* By Silius Italicus and Troy**

Dr. Aysel AHMEDOVA

Azerbaycan Milli İlimler Akademisi Nesimi adına Dilcilik Enstitüsü

aysel901120@gmail.com, ORCID: 0000-0003-0904-2998

ÖZET

Silius Italicus 28-103 yıllarında yaşamış Eski Roma şairidir. Onun en ünlü eseri olan *Punica* Roma ve Kartaca arasında 3 kez gerçekleşmiş olan Pön savaşlarının ikincisinden bahs eder. Eserde dikkat çeken unsur yazarın Eski Roma'yı Troyalılarla ilişkilendirmesidir. Şöyle ki Eski Roma düşüncesinde Roma şehrinin kurucusu Troya savaşından ve ülkesinin dağılmasından sonra oradan kaçmış ve Troyalı askerlerden oluşan ordusu ile İtalya'ya gelmiş Aeneas'tır.

Punica'da defalarca Romalıların Troya soyundan gelmesine vurgu yapılır, Roma'daki kutsal eşyaların Troya'dan getirildiği söylenir.

Hannibal'ın babası Hamilcar Roma'yı yenmeleri ve dağıtmaları gerektiğini Yunanların Troya'yı yok etmesi ile açıklar. Gelecek zaferi "Troya'nın azabının tekrarı" adlandırır.

Yaşlı Sikoris Romalıları Troya soyundan görür ve onların kazandıkları zaferlerin atalarına layık olduğunu söyler. Ataları gibi yurtlarından kovulmak istemiyorlarsa, Roma'yı korumaları gerektiğini öğütler. O, Troya'dan "anne" diye bahseder.

Venüs'ün tanrıların hükümdarı Jüpiter'den Roma'ya yardım etmesini istediği sahnede o, Romalıların Hannibal karşısında zor durumda kalmasını ataları olan Troyalıların Yunanlara yenilmesi ve yurtsuz kalmaları ile karşılaştırır. Şunu da hatırlatmak gerekir ki, Roma mitolojisine göre Venüs Aeneas'ın annesidir. Bu yüzden konuşması sırasında Venüs Romalılara "benim neslim" der.

Eserde defalarca Troya'dan getirilmiş kutsal eşyalar, örneğin, Pallas heykeli, Vesta tapınağındaki ateş hatırlanır, onların üstüne yemin edilir.

Böylece *Punica* Vergilius'tan sonra Troya adının geçtiği ve Romalıların Troya soyundan geldiğinin belirtildiği en önemli eserlerden sayılabilir.

Anahtar kelimeler: Eski Roma, Kartaca, Aeneas, Hannibal

Abstract

Silius Italicus is a poet of Ancient Rome lived in 28-103. His well-known work *Punica* tells the story of the second one of the Punic wars occurred between Rome and Carthage for three times. A notable element in the work is the fact that the writer connects Ancient Rome with the Trojans. According to the Ancient Roman thought the founder of Rome is Aeneas who running away from his country after the Trojan war and the destruction of Troy came to Italy with his army of Trojan warriors.

Punica notes for several times that the Romans are the descendants of Troy, that the sacred things in Rome has been brought from Troy.

Hannibal's father Hamilcar explains that they have to defeat and destroy Rome by stating the destruction of Troy by the Greeks. He calls this future victory "enacting again the doom of Troy".

Old Sicoris sees the Romans as the descendants of Troy and says that their victories are worthy of their ancestors. He advises they if they don't want to be driven out of their land like their ancestors, they have to protect Rome. He calls Troy their "mother".

In the scene where Venus begs for help to Jupiter, the leader of gods, he compares the Romans becoming helpless against Hannibal to the fact that the Trojans were defeated and driven out of their motherland by the Greeks. It has to be noted that in the Roman mythology, Venus is Aeneas' mother. That is why during her speech, Venus calls the Romans as her descendants.

The sacred things brought from Troy such as the statue of Pallas and the fire in the temple of Vesta have been mentioned for several times in the work and they swear on them.

So *Punica* can be considered as one of the most important works that mentions Troy and states that the Romans are descendants of Troy after Virgil.

Keywords: Ancient Rome, Carthage, Aeneas, Hannibal

**SİVAS'TA KADİM BİR TÜRKMEN TOPLULUĞU:
İLBEYLİLER (ELBEYLİLER)**

**An Ancient Turkmen Community in Sivas: İlbeyliler
(Elbeyliler)**

Dr. Öğr. Üyesi Adem UZUN

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sivas-Türkiye

auzun@cumhuriyet.edu.tr ORCID: 0000-0001-8676-8480

ÖZET

1271 yılında yapılan Sivas Buruciye Medresesi'ne ait taş bir kitabede, vakfeden kişinin İlbeğlü Nahiyesi'nin Eskiköy'ünden olduğu yazılmaktadır. Bu kitabe, Sivas'ta Selçuklular döneminde, İlbeyli (Elbeyli) Türkmenlerinin yaşadıklarını göstermektedir. İlbeyli (Elbeyli) Türkmenlerinin Oğuzların hangi boyuna ait oldukları ile ilgili literatürde kesin bir bilgi bulunmamakla birlikte Alkrevli, Bayat ya da Avşar boyuna ait oldukları ile ilgili farklı görüşler bulunmaktadır. Osmanlı Devletinin 17. yüzyılın sonu ve 18. yüzyılın başlarından itibaren başlattığı iskân politikasından İlbeyli (Elbeyli) Türkmenlerinin de etkilendikleri görülmektedir. Nitekim Osmanlı Devleti tarafından, Suriye'nin kuzey bölgesinde isyan eden Arap aşiretleriyle mücadele etmek amacıyla, alınan karar üzerine, Sivas bölgesinde yaşayan İlbeyli (Elbeyli) Türkmenleri, Rakka, Halep, Menbiç civarındaki köy ve arazilere yerleştirilmişlerdir. İlbeyli (Elbeyli) Türkmenlerinden bir kısmı burada kalırken, bir kısmının buradaki coğrafi şartlara uyum sağlayamamaları nedeniyle, ayrı ayrı zamanlarda buradan ayrılarak Sivas, Adana, Erzurum, Maraş, Sis ve Anadolu'nun diğer bölgelerine göç ettikleri ve buralarda yeni yurtlar tutmaya muvaffak oldukları görülmektedir. Bugün Anadolu'da İlbeyli (Elbeyli) Türkmenleri içerisinde en büyük grubu oluşturan Sivas İlbeyli (Elbeyli) Türkmenleri, Sivas'ın güneybatı kısmında, 42 köyden oluşan geniş bir coğrafyada yaşamaktadırlar. Güneydeki İlbeyli (Elbeyli) Türkmenleri ise, sınırlarımızın çizildiği 1921 Ankara Antlaşması'yla birlikte, bir kısmı siyasi sınırlarımız içerisinde kalırken büyük bir kısmı ise sınırlarımız dışında kalmışlardır. Suriye sınırları içerisinde kalan İlbeyli (Elbeyli)

Türkmenleri şuan Fırat Kalkanı Bölgesi'nde Türkiye Cumhuriyeti'nin koruması altında yaşamaktadırlar.

Anahtar Kelimeler: İlbeyli (Elbeyli) Türkmenleri, Sivas, Tarih.

Abstract

It is written in a stone inscription found in Sivas Buruciye Madrasah, which was built in 1271, that the person who dedicated the foundation was from Eskiköy that was a small settlement of İlbeğlü district. This inscription shows that the Turkmens of İlbeyli (Elbeyli) lived in Sivas during the Seljuk period. Although there is no precise information in the literature about the lineage of the Turkmens of İlbeyli (Elbeyli) belonging to the Oghuz tribes, there are different opinions about the fact that they belong to Alkırevli, Bayat or Avşar tribes. It is seen that the Turkmens of İlbeyli (Elbeyli) were influenced by the settlement policy initiated by the Ottoman Empire since the end of the 17th century and the early 18th century. However, upon the decision taken by the Ottoman Empire in order to combat the Arab tribes that rebelled in the northern part of Syria, İlbeyli (Elbeyli) Turkmens living in Sivas and its adjacent region were placed in the villages and lands around Raqqa, Aleppo and Menbic. While some of the Turkmens of İlbeyli (Elbeyli) chose to live there, it is seen that some of them could not adapt to the geographical conditions here and emigrated to Sivas, Adana, Erzurum, Maraş, Sis and other regions of Anatolia, and they are successful in claiming new homelands. Today, Sivas İlbeyli (Elbeyli) Turkmens, who constitute the largest group among the Turkmens of İlbeyli (Elbeyli) in Anatolia, live in a wide region consisting of 42 villages in the southwestern part of Sivas province. In accordance with Ankara Treaty signed in 1921, where our southern border was drawn, some of the İlbeyli (Elbeyli) Turkmens living in the south remained within our political borders while most of them remained outside. İlbeyli (Elbeyli) Turkmens living within the borders of Syria are now under the protection of the Republic of Turkey in the Euphrates Shield Region.

Keywords: İlbeyli (Elbeyli) Turkmens, Sivas, History.

**1939 YILINDA CUMHURİYET HALK PARTİSİ
TARAFINDAN HALKEVLERİ MENSUPLARI ARASINDA
DÜZENLENEN “MEMLEKET KÜÇÜK HİKAYELERİ”
YARIŞMASI ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME**

**An Evaluation on the “Little Stories of The Country” Competition
Organized By The Republic People's Party In 1939 Between The
Members Of Halkevleri**

Doç. Dr. Osman Kubilay GÜL

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

kubilaygul@gmail.com, ORCID: 0000-0001-9829-1819

Öğr. Gör. Selin Asya YAŞAR

Öğr. Gör., İstanbul Üniversitesi, Tömer

selinassyayasar@gmail.com, ORCID: 0000-0003-1577-7114

ÖZET

Türkiye Cumhuriyeti kurulduktan sonra her alanda yapılan inkılaplar ile çağdaş medeniyetler seviyesinin üzerine çıkmaya gayret edilmiştir. Bu kapsamda ekonomiden eğitime, siyasi hayattan toplumsal hayata kadar pek çok alanda yenilikler yaşanmaya başlamıştır. Bu durumu o dönem için çağdaş medeniyet olarak görülen batının tam bir taklidi olarak yorumlamak yanlış olacaktır. Mustafa Kemal Atatürk önderliğindeki Türk aydınları; batılılaşma yolunda yeniliklere imza atarken bir yandan da öze dönüş için çaba sarfetmişlerdir. Bu durumun en bariz örneği, Türk Dili Tetkik Cemiyeti ve Türk Tarihi Tetkik Cemiyeti'nin kurulması olmuştur. İki cemiyet vasıtasıyla Türk Tarihi'nin bilimsel olarak araştırılması ve Türk Dili'nin yabancı dillerin hakimiyetinden kurtarılarak zenginliğinin ortaya konulması amaçlanmıştır.

Dönemin en önemli kurumlarından birisi de Halkevleri olmuştur. Anadolu'nun il ve ilçelerine kadar nüfuz etmesi hedeflenen Halkevleri sayesinde inkılapların halka daha iyi anlatılması amaçlandığı gibi yaygın eğitim kurumu olarak da görev yapması istenmiştir.

Araştırmaya konu olan “Memleket Küçük Hikayeleri Yarışması” Cumhuriyet Halk Partisi tarafından Halkevleri mensupları arasından düzenlenmiştir. Yarışmaya katılım şartlarından birisi “yarışmaya

katılacak hikayelerin, gönderildiği bölgenin kültürünü ve coğrafyasını yansıtmaları” olmuştur.

Çalışmada yarışmanın düzenlenme şartları, katılım istatistikleri ve yazarları hakkında bilgiler bilim dünyası ile paylaşılacaktır. Ayrıca seçilen bazı hikayelerin dil ve edebi özelliklerinin değerlendirilmesi yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yarışma, Türk Dili, Türk Kültürü, Türk Edebiyatı

Abstract

After the establishment of the Republic of Turkey, it has been tried to rise above the level of modern civilizations with the reforms made in every field. In this context, innovations have started to occur in many areas from economy to education, from political life to social life. It would be wrong to interpret this situation as a complete imitation of the West, which was seen as a contemporary civilization for that period. Turkish intellectuals led by Mustafa Kemal Atatürk; While making innovations in the way of westernization, they also made efforts to return to their essence. The most obvious example of this situation was the establishment of the Türk Dili Tetkik Cemiyeti and Türk Tarihi Tetkik Cemiyeti. It is aimed to scientifically research Turkish History and to reveal the richness of Turkish Language by saving it from the dominance of foreign languages through two societies.

One of the most important institutions of the period was the Halkevleri. Thanks to the Halkevleri, which are aimed to penetrate into the provinces and districts of Anatolia, it is aimed to better explain the reforms to the public and also to serve as a non-formal education institution.

The "Country Small Stories Contest", which is the subject of the research, was organized by the Republican People's Party among the members of the Halkevleri. One of the conditions for participation in the competition was that "stories to participate in the competition should reflect the culture and geography of the region to which they were sent".

In the study, information about the conditions of the competition, participation statistics and authors will be shared with the scientific world. In addition, the linguistic and literary features of some selected stories will be evaluated.

Keywords: Competition, Turkish Language, Turkish Culture, Turkish Literature

**SOVYET DÖNEMİ KIRGIZ BASININDA TÜRKİYE VE ORTA
ASYA ÜLKELERİNİN YANSITILMASI (ERKİN TOO
GAZETESİ 1924-1930 YY.)**

**Reflection of Turkey and Central Asian Countries in the Kyrgyz
Press of the Soviet Era (Erkin Too Newspaper 1924-1930 years)**

Öğr.Gör.Dr. Topçugül NARMAMATOVA

*Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi, İletişim Fakültesi,
topcugul.narmamatova@manas.edu.kg _ORCID: 0000-0002-3886-2664*

ÖZET

Toplumsal yapı toplumsal ilişkilerden, toplumsal sistemden ve toplumsal ortaklıklardan oluşur. Toplumsal ilişkilerin sürdürülmesinde de temel itici güç muhakkak haberleşme ve iletişim araçlarıdır. Kitle iletişim araçları toplum bireylerinin sosyalleşmesinde, toplumsal yaşamın sürdürülmesinde ve dolayısıyla da toplumsal kültür ve tarihin kuşaktan kuşağa aktarılmasında önemli rol oynar. Daha özgün bir deyişle kitle iletişim araçları toplumsal süreç içerisinde bir yandan toplumun yapılanmasında, toplumsal sistemin oluşmasında, toplumun gelişmesinde önemli rol oynarken, diğer yandan da toplumsal değer yargıların, kültürün, din ve tarihin yazılmasında, kuşaklara aktarılmasında ve böylelikle de yaşatılmasında katkıda bulunur. Başta yazılı basın olmak üzere tüm kitle iletişim araçları tarihsel bilgileri kaydeder, toplumsal belleğin zeminini hazırlar. Kayıda geçerek arşivlenen haber ve bilgilere bakılarak ise geçmiş dönemlerdeki birçok bilgiye ulaşmak ve tarihsel bilgileri tazelemek mümkün olabilir.

Günümüzdeki yeni iletişim teknolojilerinin gelişmesiyle yaşanan küreselleşme süreci neticesinde global kitle kültürü üstün hale gelirken, bu kültürün karşısında ulusal kültür ve değerler, gelenek-görenek ve tarihsel bilgiler kaybolma tehlikesi altında kalmaktadır. Bu yüzden de her toplum, kendi kültürünü devam ettirmesi, kendi tarihini koruması için tarihsel bilgilere bakması, yenilemesi ve geliştirmesi söz konusudur. Türk boylarından biri olan Kırgızistan'ın basın tarihinde özellikle de Sovyet Döneminin ilk yıllarında diğer Türk dilini konuşan kardeş ülkelerin nasıl yansıtıldığı hep merak konusu olmuştur. Bu

sebeple adı geçen çalışmada Sovyet Dönemi Kırgız basınında Türkiye'nin ve Türk dilli ülkelerin nasıl yansıtıldığı araştırılmıştır. Araştırma evreni olarak Kırgızistan'ın ilk basını olarak bilinen Erkin Too gazetesinin 1924-1927 yıllar arasındaki sayıları ele alınmış ve bu sayılardaki Türkiye ve Orta Asya'daki diğer Türk dilli ülkeler hakkında yayımlanan haberler incelenmiştir. Erkin Too gazetesi 1924 yılından itibaren Özbekistan'ın başkenti Taşkent şehrinde çıkmaya başlamıştır. Gazetenin 1924-1927 yıllar arasındaki sayıları Arap alfabesiyle çıkmışken, 1927 yılından 1939 yılına kadar Latin alfabesinde çıkmaya başlamıştır. 1939 yılından sonra Kiril alfabesine geçen Erkin Too gazetesi günümüzde "Kırgız Tuusu" olarak hala varlığını sürdürmektedir. Araştırmada yöntem olarak içerik analizi kullanılmıştır.

Anahtar kelimeler: Kırgız Basın Tarihi, Erkin Too gazetesi, Türkiye, Orta Asya ülkeleri

Abstract

Social structure consists of social relations, social system and social partnerships. The main driving force in the maintaining of social relations is definitely communication and information tools. The mass media plays an important role in the socialization of the members of the society, in the continuation of social life and in the transfer of social culture and history from generation to generation. In other words, on the one hand, the mass media plays an important role in the structuring of the society, the formation of the social system and the development of the society, and on the other hand, it contributes to the writing of culture, religion, history and social value judgments. Thus the mass media transfers them to generations and keeps them alive. All mass media, especially the print media, record historical information and lay the groundwork for social memory. By looking at the news and information archived by recording, it may be possible to reach many information in the past and to refresh historical information.

As a result of the globalization process experienced with the development of today's new communication technologies the global mass culture has become superior today's world. And national culture and values, tradition-customs and historical information are in danger

of being lost in the face of this global mass culture. For this reason, in order to maintain its own culture and preserve its own history every society has to look at, renew and develop historical information. It has always been a matter of curiosity how other Turkic-speaking countries and Turkey were reflected in the press history of Kyrgyzstan, especially in the first years of the Soviet Era. For this reason, in this study, it was investigated how Turkey and the Turkic-speaking countries were reflected in the Kyrgyz press of the Soviet Era. As the research area it has been taken the issues of Erkin Too newspaper between the years 1924-1927 and were analyzed the news about Turkey and Turkic-speaking countries in Central Asia. Erkin Too newspaper is known as the first press of Kyrgyzstan. Erkin Too newspaper began to be published in Tashkent, the capital city of Uzbekistan, since 1924. The issues of the newspaper between 1924-1927 were published in the Arabic alphabet, then it started to be published in the Latin alphabet from 1927 to 1939. Erkin Too newspaper, which was changed to Cyrillic alphabet after 1939, still exists today as “Kyrgyz Tuusu”. The study explored through content analysis.

Keywords: Kyrgyz Press History, Erkin Too newspaper, Turkey, Central Asian countries

**DOĞAL JEOLOJİK MİRASA DAYALI SÜRDÜRÜLEBİLİR
TURİZM POTANSİYELİ OLARAK GİRESUN JEOSİTLERİNE
DAİR BİR REHBER ÇALIŞMASI**

**A Guide Study on Giresun Geosites as a Sustainable Tourism
Potential Based on Natural Geological Heritage**

Doç. Dr. Mehmet Akif KORKMAZ

*Giresun Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü,
korkmazmakif@hotmail.com ORCID: 0000-0002-5280-8250*

ÖZET

Yeryüzündeki ilginç kayalar ve yer şekilleri dikkat çekici olduğundan efsaneleşerek kültürel bellekte iz bırakmıştır. Eskiden beri insanlar bu oluşumların neden ve nasıl oluştuğunu anlamak istemiş, anlayamadığı durumlarda oluşumlar şekillerine göre efsaneleşmiştir. Bu yer şekilleri ile gerçeküstü kültürel bağlar gelişmiş ve zamanla bunlardan bazı yerler ziyaret, anma, gezi gibi çeşitli kültür mekânları haline gelmiştir.

Herhangi bir jeolojik süreci, olayı ya da farklı bir özelliği ifade eden kaya, mineral, fosil topluluğu, yapı, istif, yer şekli veyahut arazi parçasına jeosit, aynı veya farklı türden jeositlerin topluca bulunduğu, yaya gezme mesafesinden küçük olmayan alanlar ise jeopark olarak tanımlanmıştır.

Giresun ili fındık tarımına bağlı bir ekonomiye sahipken son yıllarda buna turizm faaliyetleri eklenmek istenmiştir. Ancak yörenin iklim özellikleri nedeniyle ülkemizdeki popüler turizm faaliyeti olan kıyı-deniz turizmi yörede gelişmemiştir. Bu nedenle beklenen potansiyel oluşmamış ve eski turizm faaliyeti yaylacılıkla sınırlı kalmıştır. İlin ekonomisini canlandırmak amacıyla turizmin sürdürülebilirliği ve çeşitlenmesi için yeni projelere ihtiyaç vardır.

Bu doğrultuda jeolojik doğal mirasın ve doğal turizm kaynağı jeositleri temel alan bu çalışmanın amacı ilk aşamada Giresun ili sınırları içindeki jeosit potansiyeli olan oluşumları tespit etmektir. Araştırma aynı zamanda bu doğal yapıların oluşum süreçlerini açıklamayı, bu yolla bireylerin doğa okuryazarlığına ve eko turizm aktivitelerine katkı sağlamayı, doğanın sürdürülebilirliğine dikkat çekmeyi, Giresun turizmi için alternatif bir destinasyon oluşturmayı hedeflemiştir.

Günümüz şartlarında kullanılabilir bu potansiyele dikkat çekmek ve onun uygulamaya alınmasına zemin hazırlamak, yatırımcılara yol göstermek için bir Giresun Jeosit Gezi Rehberi hazırlanmıştır. Araştırmada işlevsel bir alan tarama modeli kullanılmıştır. Çalışma Giresun ili coğrafyası ile sınırlandırılmıştır. Arazi çalışması ile elde edilen bilgiler MTA Genel Müdürlüğünden elde edilen 1/25000 ölçekli jeoloji haritalarına koordinatları ile birlikte aktararak oluşumlar sınıflandırılmış, özellikleri ortaya konulmuş ve sonuçlara bu şekilde ulaşılmıştır. Araştırmada Giresun ili sınırları içerisinde 28 doğal ve 1 adet jeoarkeolojik oluşum belirlenmiştir. Belirlenen toplam 29 oluşum volkanik, karstik, aşınım, stratigrafik, jeomorfolojik, jeoarkeolojik ve erozyon oluşumları olmak üzere 7 kategoriye ayrılmıştır. Bu sonuç Giresun ilinin jeosit potansiyelinin oldukça zengin olduğunu, sürdürülebilir kalkınma ve turizm için bir alternatif destinasyon oluşturduğunu göstermektedir.

Anahtar kelimeler: Doğal miras, jeolojik miras, jeosit, jeoturizm, sürdürülebilirlik, Giresun Jeopark.

Abstract

Since the interesting rocks and landforms on the earth are remarkable, they have become legendary and left their mark in the cultural memory. Since ancient times, people wanted to understand why and how these formations were formed, and when they could not understand, the formations became legendary according to their shapes. Surreal cultural ties have developed with these landforms and over time, some of these places have become various cultural places such as visits, commemorations and excursions.

Geoparks are defined as geoparks on rocks, minerals, fossil assemblages, structures, stacks, landforms or pieces of land that express any geological process, event or a different feature, and areas where the same or different types of geosites are found collectively and are not smaller than the pedestrian walking distance.

While Giresun has an economy dependent on hazelnut agriculture, tourism activities have been added to this in recent years. However, coastal-sea tourism, which is a popular tourism activity in our country,

could not develop in the region due to the climatic characteristics of the region. For this reason, the expected potential was not realized and the old tourism activity was limited to transhumance. In order to revive the economy of the province, new projects are needed for the sustainability and diversification of tourism.

In this direction, the aim of this study, which is based on the geological natural heritage and natural tourism resource geosites, is to determine the formations with geosite potential within the borders of Giresun province in the first stage. The research also aimed to explain the formation processes of these natural structures, to contribute to the nature literacy and eco tourism activities of individuals in this way, to draw attention to the sustainability of nature, and to create an alternative destination for Giresun tourism. A Giresun Geosite Travel Guide has been prepared to draw attention to this potential that can be used in today's conditions, to lay the groundwork for its implementation, and to guide investors. A functional field scanning model was used in the study. The study is limited to the geography of Giresun province. The information obtained from the field work was transferred to the 1/25000 scale geological maps obtained from the MTA General Directorate together with their coordinates, and the formations were classified, their characteristics were revealed and the results were reached in this way. In the research, 28 natural and 1 geoarchaeological formations were determined within the borders of Giresun province. A total of 29 identified formations are divided into 7 categories as volcanic, karstic, erosional, stratigraphic, geomorphological, geoarchaeological and erosional formations. This result shows that Giresun province has a very rich geosite potential and constitutes an alternative destination for sustainable development and tourism.

Keywords: Natural heritage, geological Heritage, Geosite, Geotourism, Sustainability, Giresun Geopark.

OĞUZ KAĞAN'IN KARAKTER ÖZELLİKLERİNİN 21. YÜZYIL BECERİLERİ BAKIMINDAN İNCELENMESİ

Investigation of Oğuz Kağan's Character Traits in Terms of 21st Century Skills

Dr. Öğr. Üyesi Murat SARIBAŞ

*Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe ve Sosyal Bilimler
Eğitimi Bölümü*

msaribas@cumhuriyet.edu.tr, ORCID: 0000-0002-1913-6034

ÖZET

Oğuz Kağan Destanı ya da diğer adı ile Oğuz-name, Oğuz Türklerinin destanlarını bir araya toplayan esere verilen addır. Destan, Oğuz Türklerinin atası olarak kabul edilen Oğuz Kağan'ın doğumunu, çocukluğunu, gençliğini, kağanlık yolunda verdiği mücadelelerini, kağan oluşunu; Azerbaycan, Çin, İran, Irak, Hindistan, Moğolistan ve Avrupa'nın bir kısmını fethetmesini ve Oğuzların nasıl teşkilatlandıklarını anlatmaktadır. Çalışmada Oğuz Kağan Destanı'nın ana kahramanı olan Oğuz Kağan'ın, 21. yüzyıl becerilerinin bir alt başlığı olan karakter nitelikleri açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Bu bağlamda araştırmada, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Öncelikle çalışma kapsamında, Oğuz Kağan Destanı okunmuş ve Oğuz Kağan'ın karakter özellikleri tespit edilmiştir. Daha sonra Oğuz Kağan'ın sahip olduğu bu özellikler, 21. yüzyıl becerilerinin karakter nitelikleri içerisinde değerlendirilen merak, girişim, sebat/cesaret, uyum, liderlik, sosyal ve kültürel farkındalık becerileri bakımından ele alınmıştır. Araştırmanın sonucunda, günümüz bireylerinde bulunması beklenen ve eğitim kurumları aracılığı ile öğrencilere kazandırılmaya çalışılan bu karakter niteliklerinin tamamının, Oğuz Kağan Destanı'nın ana karakteri olan Oğuz Kağan'da var olduğu görülmüştür. Asırlar öncesinde yaşayan, dünyanın büyük bir bölümünü fethetme başarısını gösteren ve Türklerin atası olarak kabul edilen Oğuz Kağan'ın 21. yüzyıl karakter özelliklerinin tamamını taşımasının, geçmişimizi daha iyi anlamak ve buradan hareketle geleceğimize yön vermek açısından büyük önem taşıdığı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Oğuz Kağan Destanı, Oğuz Kağan, 21. yüzyıl becerileri, karakter nitelikleri.

Abstract

Oguz Kagan Epic, or Oguz-name with its other name, is the name given to the work that gathers the epics of the Oghuz Turks. The epic describes the birth, childhood, youth, struggles of Oguz Khan, who is considered to be the ancestor of the Oghuz Turks, and his becoming a khan; It describes the conquest of Azerbaijan, China, Iran, Iraq, India, Mongolia and parts of Europe and how the Oghuzs were organized. In this study, it is aimed to examine Oğuz Kağan, who is the main hero of Oğuz Kağan Epic, in terms of character qualities, which is a sub-title of 21st century skills. In this context, the document analysis method, which is one of the qualitative research methods, was used in the research. First of all, within the scope of the study, the Oguz Kagan Epic was read and the character traits of Oguz Kagan were determined. Later, these characteristics of Oğuz Kağan were discussed in terms of curiosity, initiative, perseverance/courage, harmony, leadership, social and cultural awareness skills, which are evaluated within the character qualities of 21st century skills. As a result of the research, it has been seen that all of these character qualities, which are expected to be found in today's individuals and which are tried to be gained by the students through educational institutions, exist in Oğuz Kağan, the main character of the Oğuz Kağan Epic. It is thought that Oguz Khan, who lived centuries ago, succeeded in conquering a large part of the world and is accepted as the ancestor of the Turks, has all the characteristics of the 21st century, and it is of great importance in terms of better understanding our past and guiding our future from there.

Keywords: Oguz Kagan Epic, Oguz Kagan, 21st century skills, character qualities.

**“POPÜLER KÜLTÜR” BAĞLAMINDA 2000-2022 YILLARI
ARASINDA GERÇEKLEŞEN “YENİ” TOPLUMSAL
HAREKETLER ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME**

**An Evaluation on “New” Social Movements Between 2000-2022 In
the Context of “Popular Culture”**

Doç. Dr. Onur TAYDAŞ

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi İletişim Fakültesi

onurtaydas@gmail.com, ORCID: 0000-0002-5068-8988

ÖZET

Toplumsal yapıda meydana gelen memnuniyetsizliklerle birlikte ortaya çıkan sosyal hareketlerin temel amaçları arasında; bireylerin içinde buldukları düzeni ya da mevcut haklarını iyileştirme çabaları bulunmaktadır. Temelde bireyler şartları iyileştirme çabası içinde tek başına yer almaktadır. Ancak belirli bir konuda oluşturulan konsensus sonucunda, kolektif bilinç kavramı ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda toplumsal hareketler kitlesel bir hareket olarak da adlandırılmaktadır. Özellikle son yıllarda "eski" ve "yeni" olarak da gruplandırılan bu hareketlerin, 1960'lı yıllardan itibaren çeşitlendiğini, biçim değiştirdiğini hatta etkisini artırdığını söylemek gerekmektedir. Siyasal ve toplumsal alanlarda yaşanan dönüşümlerin sonucunda ise; toplumsal hareketlerde meydana gelen "yeni" tanımlaması bireylerin aynı zamanda amaç, değer, duygu, örgütlenme şekli ve kullandıkları yöntemlerde de farklılıkların ortaya çıkmasına sebebiyet vermiştir. Bilhassa modernleşme, dijitalleşme ve beraberinde yeni iletişim teknolojilerinin hayatlarımıza her geçen gün daha fazla sirayet etmesi ile meydana gelen yapısal dönüşüm sürecinden toplumsal hareketler de etkilenmiş ve bu hareketler daha atomize bir şekilde meydana gelmeye başlamıştır. Öyle ki 2000'li yıllarla kurulmaya başlanan ve 2004 yılında Facebook ile birlikte de yaygınlık ve popülerlik kazanan sosyal platformlar sayesinde toplumsal hareketlerde yer alan katılımcılar, kendilerini bu platformlar üzerinden ifade etmeye başlamıştır. Bu çalışmada da 2000 ve 2022 yılları arasında meydana gelen toplumsal hareketlerin yaşadıkları değişim ve dönüşüm üzerine yapılan literatür taraması ortaya konulmuştur. Akabinde bu yıllar arasında öne çıkan toplumsal hareketlerin geçirdikleri dönüşüm üzerine bir inceleme

yapılarak, inceleme sürecinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Sonuç olarak; toplumsal hareketlerin kapsamının genişlemesi, etkisinin artması ve sürekliliğinde, demokratikleşme kadar sosyal medyanın da etkili olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: İletişim Çalışmaları, Toplumsal Hareketler, Sosyal Medya, İçerik Analizi.

Abstract

Among the main purposes of social movements that emerged with the dissatisfaction with the social structure; There are efforts to improve the order in which individuals live or their existing rights. Individuals take part alone in an effort to improve conditions. However, as a result of the consensus formed on a particular issue, the concept of collective consciousness emerges. In this context, social movements are also called mass movements. These movements, which have been grouped as "old" and "new" in recent years, have diversified, taken new forms, and even increased their influence since the 1960s. As a result of the transformations in the political and social fields; The definition of "new" in social movements has also led to the emergence of differences in the purpose, value, emotion, organization, and methods of individuals. In particular, social movements have been affected by the structural transformation process that has occurred with modernization, digitalization, and the new communication technologies spreading more and more into our lives, and these movements have begun to occur in a more atomized way. Thanks to the social platforms that started to be established in the 2000s and gained prevalence and popularity with Facebook, the individuals in social movements began to express themselves through these platforms. In this study, the literature review on the change and transformation of social movements that took place between 2000 and 2022 was revealed. An examination has been made of the transformation of social movements between these years. In the study, in which content analysis was used, the findings indicate that social media is as effective as democratization in the expansion, increase, and continuity of social movements.

Keywords: Communication Studies, Social Movements, Social Media, Content Analysis.